



Hoe geëmancipeerd is de Nederlander anno 2022?

I&O Research, in opdracht van de Volkskrant

Colofon

Uitgave

I&O Research
Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam

Rapportnummer

2022/288

Datum

november 2022

Opdrachtgever

De Volkskrant

Auteurs

Peter Kanne
Asher van der Schelde

Copyright

Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.



Inhoudsopgave

| | | |
|----------|---|-----------|
| 1 | Feitelijke werkverdeling | 12 |
| 1.1 | Betaalde arbeid naar geslacht en leeftijd | 12 |
| 1.2 | Samenwonende vrouwen werken vaak minder dan hun partner | 14 |
| 1.3 | Uren besteed aan werk, huishouden, mantelzorg en vrijwilligerswerk | 15 |
| 2 | Houding t.o.v. verdeling betaald werk | 17 |
| 2.1 | Reden waarom vrouw minder werkt verschilt per leeftijd | 17 |
| 2.2 | Zowel vrouw als man willen verdeling betaald werk niet veranderen | 18 |
| 2.3 | Onder welke voorwaarden is dit te veranderen? | 19 |
| 2.4 | Meeste vrouwen voelen zich niet bezwaard over verdeling werk | 21 |
| 2.5 | Naar inkomensgroep | 21 |
| 3 | Houdingen t.o.v. verdeling onbetaald werk | 23 |
| 3.1 | Mannen en vrouwen vinden het belangrijk om huishouden gelijk te verdelen | 23 |
| 3.2 | Ook geen gelijke verdeling bij hen die dit belangrijk vinden | 25 |
| 3.3 | In helft van de gevallen doet man minder in huishouden omdat vrouw minder betaald werkt | 26 |
| 3.4 | Zorg voor kinderen | 30 |
| 3.5 | Mannen die zorg gelijk willen verdelen zorgen veel minder dan vrouwen | 31 |
| 3.6 | Meeste mannen denken net zoveel of meer te doen | 32 |
| 3.7 | Progressieven slagen er deels in rollen gelijkmatiger te verdelen | 33 |
| 3.8 | Niet-westerse migranten wijken weinig af van autochtonen | 37 |
| 4 | Financiële (on)afhankelijkheid | 39 |
| 4.1 | Vrouw verwacht eerder financiële moeilijkheden bij relatiebreuk | 39 |
| 4.2 | Verwachte moeilijkheden naar inkomen | 40 |
| 4.3 | Meesten in precare positie maken zich geen zorgen | 41 |
| 5 | Gevoel van vrijheid | 42 |
| 5.1 | Mannen en vrouwen voelen zich doorgaans vrij | 42 |
| 5.2 | Homoseksuelen voelen zich minder vrij | 45 |
| 5.3 | Meeste vrouwen voelen zich 'net zo vrij als man' en vice versa | 47 |
| 6 | Emancipatie | 48 |
| 6.1 | Driekwart vindt zichzelf geëmancipeerd | 48 |
| 6.2 | Wat verstaat men onder emancipatie? | 48 |
| 6.3 | Bijna niemand wil geëmancipeerder zijn | 50 |
| 6.4 | Een op drie denkt zelf wat te winnen bij emancipatie | 50 |



| | | |
|-----------|---|-----------|
| 6.5 | Meerderheid voelt verwachtingen vanwege geslacht _____ | 51 |
| 6.6 | Man vindt zichzelf huishoudelijk geëmancipeerd, vrouw op arbeidsmarkt _____ | 52 |
| 7 | Ongelijkheid _____ | 53 |
| 7.1 | Ongelijkheid tussen mannen en vrouwen gezien als meest belangrijk _____ | 53 |
| 7.2 | Meesten vinden dat vrouwen worden benadeeld _____ | 54 |
| 8 | Stellingen _____ | 55 |
| 8.1 | Mannen en vrouwen verschillen van mening over ... _____ | 55 |
| 8.2 | Ruim een op drie mannen: feminisme is doorgeslagen _____ | 56 |
| 8.3 | Rolverdeling: mannen en vrouwen houden vast aan het traditionele _____ | 58 |
| 8.4 | Rolverdeling verschilt naar leeftijd _____ | 59 |
| 9 | Feminisme _____ | 61 |
| 9.1 | Kwart voelt zich feminist... _____ | 61 |
| 9.2 | ...nog minder noemen zich zo _____ | 61 |
| 9.3 | Feminisme meestal niet uitgedragen _____ | 61 |
| 9.4 | Term feminisme heeft vaak negatieve connotatie _____ | 61 |
| 10 | Niet-heteroseksuele stellen _____ | 62 |
| 10.1 | Homostellen verdelen betaald werk gelijkmatiger _____ | 62 |
| 10.2 | Houding t.o.v. werkverdeling _____ | 63 |
| 10.3 | Niet-hetero's vullen traditionele rolpatronen vaak anders in _____ | 64 |



We vinden onszelf erg geëmancipeerd, maar gedragen ons traditioneel

Achtergrond

‘De emancipatie is in het passieve stadium blijven steken. Zodra er kleine kinderen zijn, valt achter de meeste vrouwen de huisdeur in het slot’. Aldus de bekende feminist Joke Smit in een vlamdend betoog over de, in haar ogen, achtergestelde positie van de Nederlandse vrouw in het literaire tijdschrift De Gids. Smit schreef dit artikel in 1967.

Nu, 55 jaar later, is de Volkskrant benieuwd naar hoe het ervoor staat met de emancipatie van de Nederlandse vrouw én man. Hoe verdeelt men de taken? Op traditionele wijze of zijn we vooruitstrevender geworden? En, hoe hangen deze gedragingen samen met opvattingen en zaken als emancipatie, vrijheid, waarden en normen?

Om dit te onderzoeken voerde I&O Research een opinieonderzoek uit.

Verantwoording

Dit onderzoek vond plaats van vrijdag 4 tot maandag 7 november. In totaal werkten 2.146 Nederlanders van 18 jaar of ouder mee aan dit onderzoek. Mannen (n=1.064) en vrouwen (n=1.075) deden in gelijke mate mee, zeven respondenten identificeren zich als genderneutraal.

Het grootste deel van de steekproef (n=1.936) is afkomstig het I&O Research Panel, 210 respondenten deden mee via PanelClix. Dit zijn allen Nederlanders met een niet-westerse migratieachtergrond. De onderzoeksresultaten zijn gewogen op geslacht, leeftijd, regio, opleidingsniveau en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in maart 2021. De weging is uitgevoerd conform de richtlijnen van de Gouden Standaard. Hiermee is de steekproef representatief voor de kiesgerechtigde Nederlandse inwoners (18+), voor wat betreft deze achtergrondkenmerken.

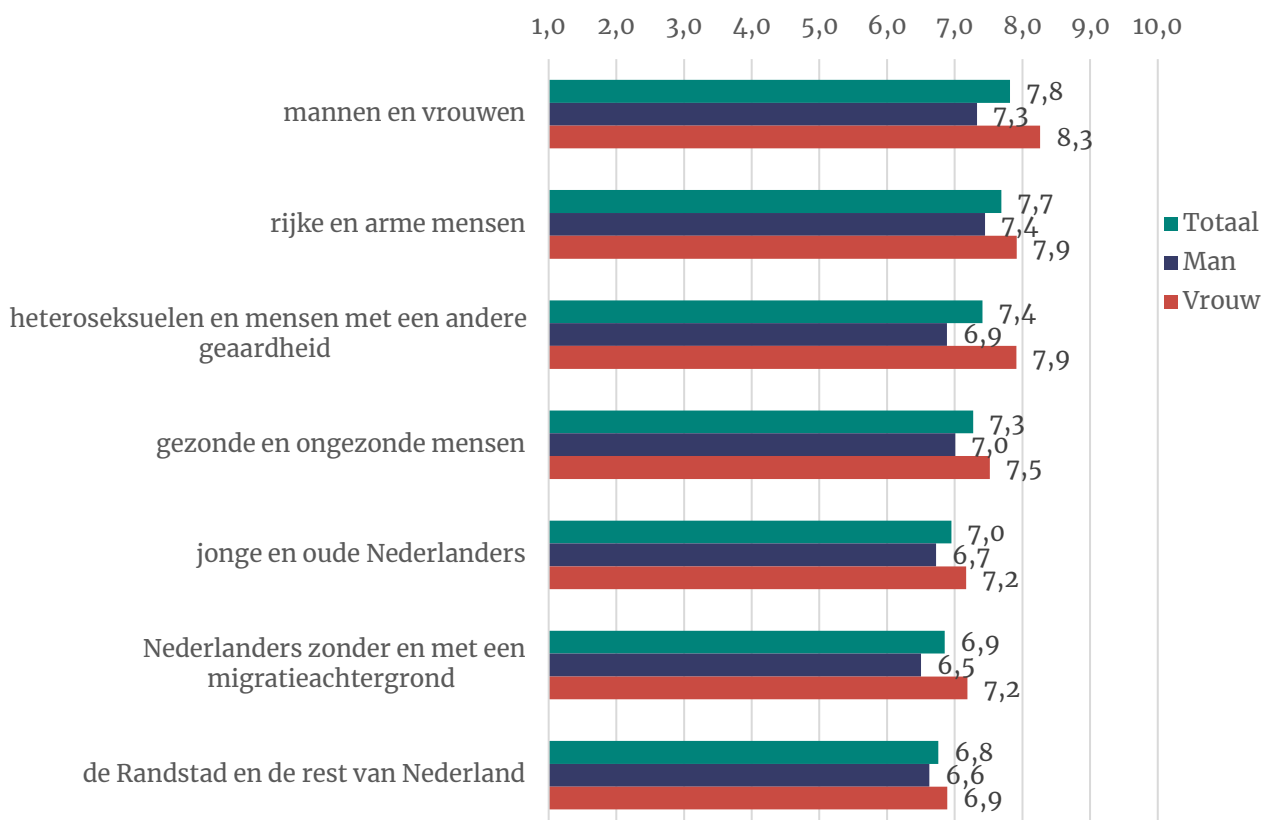
Onderzoekers Peter Kanne en Asher van der Schelde voerden dit onderzoek uit namens I&O Research



Seksegelijkheid vinden we zeer belangrijk

Als we Nederlanders zeven 'ongelijkheden' voorleggen, blijkt dat ze het 'bestrijden van ongelijkheid tussen mannen en vrouwen' de meest belangrijke ongelijkheid vinden die bestreden moet worden. Nipt belangrijker dan de ongelijkheid tussen arm en rijk en beduidend belangrijker dan de ongelijkheid tussen homo- en heteroseksuelen. Zowel vrouwen als mannen hechten er veel waarde aan, al vinden vrouwen het nog wel iets belangrijker om de verschillen tussen de beide seksen tegen te gaan dan mannen.

Figuur 1: hoe belangrijk acht u het bestrijden van de volgende ongelijkheden?



Ook op andere manieren laten Nederlanders zien dat ze gelijkheid en gelijkwaardigheid tussen de seksen belangrijk vinden. Zo zeggen zes op tien (63%) samenwonende Nederlanders het belangrijk te vinden om huishoudelijke taken gelijk te verdelen. Dit geldt voor mannen (68%) zelfs nog vaker dan voor vrouwen (58%). Twee op drie Nederlanders met kinderen (65%) vinden het belangrijk om de zorg voor kinderen gelijk te verdelen. Hier zien we dat mannen en vrouwen gelijk opgaan.

Maar we verdelen werk (binnen en buiten) op een traditionele manier

Toch zien we dat de feitelijke rolverdeling nog vrij traditioneel is. Werkende mannen werken vaak fulltime buitenshuis, werkende vrouwen doen dat vaak parttime. Samenwonende vrouwen werken doorgaans minder dan de mannelijke partner. Opvallend is dat deze scheve verhouding al een feit is op jonge leeftijd: van de 18-34-jarige vrouwen zegt 57 procent al minder te werken dan de mannelijke partner (terwijl 9% meer werkt). Als vrouwen 35-49 jaar zijn (en vaak thuiswonende kinderen hebben) loopt dit op naar 73 procent. Daarna trekt deze verhouding weer

iets rechter (49%). Dat komt deels doordat vrouwen vaak met iets oudere mannen zijn waardoor zij al eerder de pensioengerechtigde leeftijd halen.

Mannen en vrouwen zijn grofweg even veel uur kwijt aan betaald werk, huishouden, mantelzorg en vrijwilligerswerk (totaal: 41 uur per week), maar verdelen dit verschillend onder elkaar. Mannen werken meer buitenshuis, terwijl vrouwen meer doen in het huishouden (1,5 keer meer) en voor de kinderen (2x meer).

Tabel 1: gewerkte uren per week (betaald en onbetaald), naar leeftijd en geslacht
Basis: totaal; mannen en vrouwen; woont samen met iemand van ander geslacht

| | Totaal | man | | vrouw | | | | man | | | |
|-------------------------|--------|--------|--------|-------|-------|-------|------|-------|-------|-------|------|
| | | Totaal | Totaal | 18-34 | 35-49 | 50-64 | 65+ | 18-34 | 35-49 | 50-64 | 65+ |
| Aantal uur betaald werk | 21,4 | 25,4 | 17,5 | 26,2 | 22,5 | 16,8 | 1,2 | 37,0 | 36,3 | 31,6 | 3,2 |
| Huishouden | 10,1 | 8,2 | 11,9 | 9,2 | 11,1 | 13,6 | 16,5 | 6,1 | 6,5 | 7,5 | 11,5 |
| Zorg voor kinderen | 5,9 | 3,8 | 7,9 | 17,4 | 22,0 | 2,2 | 0,4 | 10,3 | 10,6 | 2,7 | 0,1 |
| Mantelzorg | 1,9 | 1,7 | 2,0 | 0,8 | 1,5 | 3,1 | 2,9 | 0,1 | 1,4 | 1,7 | 4,3 |
| Vrijwilligerswerk | 1,7 | 1,8 | 1,6 | 0,6 | 1,1 | 1,8 | 3,0 | 0,7 | 0,9 | 1,5 | 3,3 |
| Totaal | 41,0 | 41,0 | 40,9 | 54,3 | 58,1 | 37,6 | 24,1 | 54,2 | 55,7 | 44,9 | 22,4 |

Mannen noch vrouwen hebben behoefte aan een gelijkere taakverdeling ...

Als we degenen die minder werken dan hun partner vragen of ze dit zouden willen veranderen, zegt de meerderheid 'nee'. Slechts 4 procent zegt 'ja, dat wil ik snel veranderen', nog eens 11 procent wil het 'ooit' veranderen (samen 15%, vrouwen 16%, mannen 13%) en ruim tachtig procent vindt het prima zo. Jongere vrouwen hebben enigszins vaker behoefte aan een gelijkere taakverdeling (23%), maar ook binnen deze groep is een ruime meerderheid tevreden met de status quo.

... omdat ze er doorgaans bewust voor kiezen

Minder werken dan de partner speelt dus vooral onder vrouwen. Dit verschil bestaat grofweg vanwege drie redenen: 'we hebben het samen besloten zodat ik andere dingen kan doen' (vaak: zorg voor de kinderen), 'mijn partner heeft een hoger loon dan ik' en/of 'het is 'vanzelf' zo gelopen'. De bewuste keuze en het hogere loon bij de partner komen (of kwamen) vaak voor bij vrouwen van 35-49 jaar.

Geen gelijke verdeling bij hen die dit belangrijk vinden

Nederlanders zeggen het dus belangrijk te vinden dat het huishouden en de zorg voor kinderen eerlijk verdeeld wordt, maar lang niet iedereen geeft hier in de praktijk gevolg aan. Ook de mannen die een gelijke verdeling belangrijk vinden besteden nauwelijks meer (1,2 uur) tijd aan het huishouden dan mannen die dit niet belangrijk vinden, en altijd nog 2,6 uur minder dan vrouwen die dat belangrijk vinden.

Hetzelfde patroon zien we bij de zorg voor de kinderen. Moeders besteden duidelijk meer tijd aan de zorg voor kinderen dan vaders. Daarnaast besteden de mannen die zeggen het belangrijk te vinden deze zorg gelijk te verdelen 17,5 uur per week aan zorg voor hun thuiswonende kinderen. Dat is 10 uur minder dan de vrouwen die deze zelfde mening zijn toegedaan. Het gemiddelde van alle vrouwen met thuiswonende kinderen is circa 30 uur.

Mannen overschatten hun bijdrage binnenshuis

Van alle mannen denkt ruim de helft (54%) dat ze evenveel doen (41%) aan het huishouden of de zorg voor de kinderen of zelfs meer (13%). Vaak hebben ze een te rooskleurig beeld van hun eigen bijdrage. De mannen die denken binnenshuis meer of evenveel te doen besteden gemiddeld 10,3 uur per week aan het huishouden, terwijl dat voor de samenwonende vrouw gemiddeld ligt op 13,2 uur. Aan zorg voor kinderen besteden deze mannen (als ze kinderen hebben) gemiddeld 22,9 uur, terwijl het gemiddelde van vrouwen met kinderen rond de 30 uur ligt.

Vrouwen zeggen meestal te koken (64%), te zorgen voor de hapjes als er visite is (66%), de luiers van de kinderen te verschonen als ze baby zijn (61%) en diezelfde kinderen te troosten als ze iets ouder zijn (62%). Aan deze twee laatste zaken – de intiemere zorg voor de kinderen – dragen mannen opvallend veel minder bij. Hoewel dit met de nieuwe generatie vaders en moeders iets meer naar elkaar toe lijkt te groeien (zie tabel hierna), blijven de verschillen groot.

Ongelijke verdeling: is het een probleem?

We zien dus dat Nederlanders gelijkheid tussen mannen en vrouwen belangrijk vinden. Toch blijkt dat ze dat – als ze samenwonen – invullen door taken te verdelen, niet door na te streven hetzelfde te doen. Bij elkaar opgeteld besteden ze ongeveer even veel tijd aan buitenshuis en binnenshuis werk. Mannen die zeggen het belangrijk te vinden dat het huishoudelijke werk eerlijk verdeeld wordt, doen er wel iets meer aan dan mannen die dat niet belangrijk vinden, maar nog steeds minder dan vrouwen. Omgekeerd werken vrouwen die dit belangrijk vinden vaker buitenshuis dan vrouwen die dat niet belangrijk vinden, maar nog steeds beduidend minder dan mannen.



Tabel 2: totaal gewerkte uren (betaald en onbetaald)

| | Totaal | man | | man | | | vrouw | | |
|-------------------------|--------|--------|--------|--|----------|------|--|----------|------|
| | | man | vrouw | Belangrijk om huishoudelijke taken gelijk te verdelen? | | | Belangrijk om huishoudelijke taken gelijk te verdelen? | | |
| | | Totaal | Totaal | ja | neutraal | nee | ja | neutraal | nee |
| Aantal uur betaald werk | 21,4 | 25,4 | 17,5 | 24,9 | 26,3 | 27,3 | 18,9 | 15,4 | 15,7 |
| Huishouden | 10,1 | 8,2 | 11,9 | 9,0 | 7,5 | 7,1 | 11,5 | 14,1 | 16,1 |
| Zorg voor kinderen | 5,9 | 3,8 | 7,9 | 5,1 | 7,5 | 4,8 | 9,7 | 7,7 | 14,0 |
| Mantelzorg | 1,9 | 1,7 | 2,0 | 2,1 | 3,0 | 0,8 | 1,5 | 3,2 | 2,5 |
| Vrijwilligers-werk | 1,7 | 1,8 | 1,6 | 1,7 | 1,8 | 2,0 | 1,6 | 2,3 | 1,3 |
| Totaal | 41,0 | 41,0 | 40,9 | 42,7 | 46,1 | 41,9 | 43,1 | 42,7 | 49,5 |

Het algemene beeld laat zien dat de meeste mensen – zowel mannen als vrouwen – het niet nodig vinden dit te veranderen. Als deze noodzaak door de meeste Nederlanders niet wordt gevoeld, is er dan wel een probleem?

Scheidende vrouwen kunnen in de financiële problemen komen

De ongelijke werkverdeling brengt voor vrouwen in ieder geval een risico met zich mee. Op de vraag aan samenwonende of ze – als de relatie op de klippen zou lopen – financieel in staat zijn voor zichzelf en eventuele kinderen te zorgen, zegt een derde van de vrouwen (32%) en 18 procent van de mannen dat dat lastig of niet zal gaan. Onder vrouwen met een beneden modaal inkomen ligt dit op 40 procent.

Toch maakt de meerderheid voor wie dit problematisch zou kunnen worden zich hier doorgaans geen zorgen over (55% vrouwen, 58% mannen).

Mannen en vrouwen vinden zichzelf al behoorlijk geëmancipeerd

Driekwart ziet zichzelf als geëmancipeerd, dit geldt voor zowel mannen (73%) als vrouwen (78%). Onder emancipatie verstaan vrouwen doorgaans dat de vrouw zelfstandig en onafhankelijk kan en wil zijn. Ook mannen denken bij emancipatie aan wat dat voor vrouwen betekent, namelijk dat ze dezelfde rechten moeten hebben als mannen. Wat emancipatie voor henzelf kan betekenen, houdt ze zelden bezig. De meeste mensen vinden voor zichzelf dat het wel goed zit: slechts 12 procent van de Nederlanders zou graag geëmancipeerder willen zijn, dit geldt voor 9 procent van de mannen en 14 procent van de vrouwen.

Slechts een op drie denkt zelf iets te winnen te hebben bij emancipatie (vrouwen: 42%, mannen: 26%). Het merendeel ziet dat niet zo of weet het niet. Een ruime meerderheid van zowel vrouwen als mannen vindt zichzelf geëmancipeerd als het gaat om ‘huishoudelijke taken’, ‘financiën’ en ‘werk’, terwijl we eerder constateerden dat deze soorten werk sterk samenhangen met traditionele rolpatronen (mannen doen meer betaald werk, vrouwen doen meer huishoudelijk werk).

Nederlanders koesteren traditionele taakverdeling, of verandert er iets?

Ondertussen zien we dat mannen en vrouwen in Nederland er niet alleen in de verdeling van buiten- en binnenshuis werk een vrij traditionele taakverdeling op na houden, dat geldt ook voor andere activiteiten.

Zo betalen mannen meestal de rekening als ze met een vrouw uit eten gaan (40% versus 7% van de vrouwen), sjouwen ze met de dozen als er verhuisd moet worden (73% versus 34%) en repareren ze de apparaten als ze stuk zijn (59% versus 19%).

Vrouwen zeggen meestal te koken (64% versus 41% van de mannen), zorgen voor de hapjes als er visite is (66% versus 40%), verschonen de luiers van de kinderen als ze baby zijn (61% versus 18%) en troosten diezelfde kinderen als ze iets ouder zijn (62% versus 18%). Deze twee laatste zaken – de intiemere zorg voor de kinderen – doen mannen opvallend veel minder.

Bij de zorg voor de kinderen is wel een verandering in opkomst: jonge mannen beginnen hier iets meer op hun vrouwen te lijken. Een derde zegt meestal de luiers te verschonen, de helft antwoordt neutraal, wat er op duidt dat ze het ongeveer even vaak doen. Iets vergelijkbaars geldt voor het troosten van de kinderen: van de jonge mannen zegt slechts 20 procent dat meestal te doen, maar liefst 77 procent kiest neutraal, bijna niemand (3%) 'oneens'.

Ook op het emotionele vlak lijken jonge mannen en vrouwen meer naar elkaar toe te groeien. Van de mannen onder de 35 zegt 30 procent dat hun partner ze vaak troost, dit is 13 en 16 procent onder de oudere mannen. Jonge mannen (46%) zeggen zelfs nog iets vaker dan jonge vrouwen (41%) dat ze in emotionele zin sterk op de partner leunen. Het omgekeerde (partner leunt sterk op mij) is onder jonge mannen (62%) ook vaker het geval dan onder jonge vrouwen (34%).

Feminisme heeft overwegend negatieve connotatie

Eén op acht Nederlanders noemt zich feminist

Een kwart (26%) van de Nederlanders zegt zichzelf in enige mate feminist te *voelen*, een derde van de vrouwen (34%) en 18 procent van de mannen (in sterke mate of enigszins).

Hiervan *noemt* de helft zichzelf (soms) zo. In totaal dus een achtste van de bevolking.

De helft van degenen die zichzelf feminist voelen doen niets om dat uit te dragen, door erover te praten (31%), erover te lezen (25%) of publiekelijk een mening uiten op bijvoorbeeld social media (16%).

Feminisme = activisme

We vroegen aan alle respondenten waar zij aan denken bij het woord feminist. Voor velen roept feminisme nog altijd associaties op met activisme. Sommigen zien dit als iets positiefs. Zo zegt een man: “activist voor gelijke rechten en gelijke waardering voor vrouwen, en aanvechten van de door mannen bepaalde status quo.” Ook wordt vaak de feministische geschiedenis van Nederland aangehaald. Te denken valt aan de jaren '70, de Dolle Mina's, de feministische golven en diverse vaandel dragers zoals Hedy d'Ancona of Aletta Jacobs.



Echter, voor meer mensen heeft de term een negatieve betekenis. Velen (vooral mannen, maar ook vrouwen) vinden feministen extremistisch, drammerig en boos. Een vrouw omschrijft het als volgt: “Vrouw die opkomt voor de rechten van de vrouw en gelijkheid, heeft naar mijn idee helaas wel een wat negatieve uitstraling. Te fanatiek?”

Ruim een op drie mannen: feminisme is doorgeslagen

Ruim een kwart van de Nederlanders (28%) vindt dat het feminisme is doorgeslagen. Onder de mannen is dat zelfs 37 procent (23% is het ermee oneens, 30% is neutraal, 9% weet het niet). Van de mannen van 35-49 jaar is bijna de helft (47%) het hiermee eens, onder jongere mannen is dat 42 procent. Van de mannen van 35-49 die samenwonen met een vrouw is dat maar liefst 51 procent.



1 Feitelijke werkverdeling

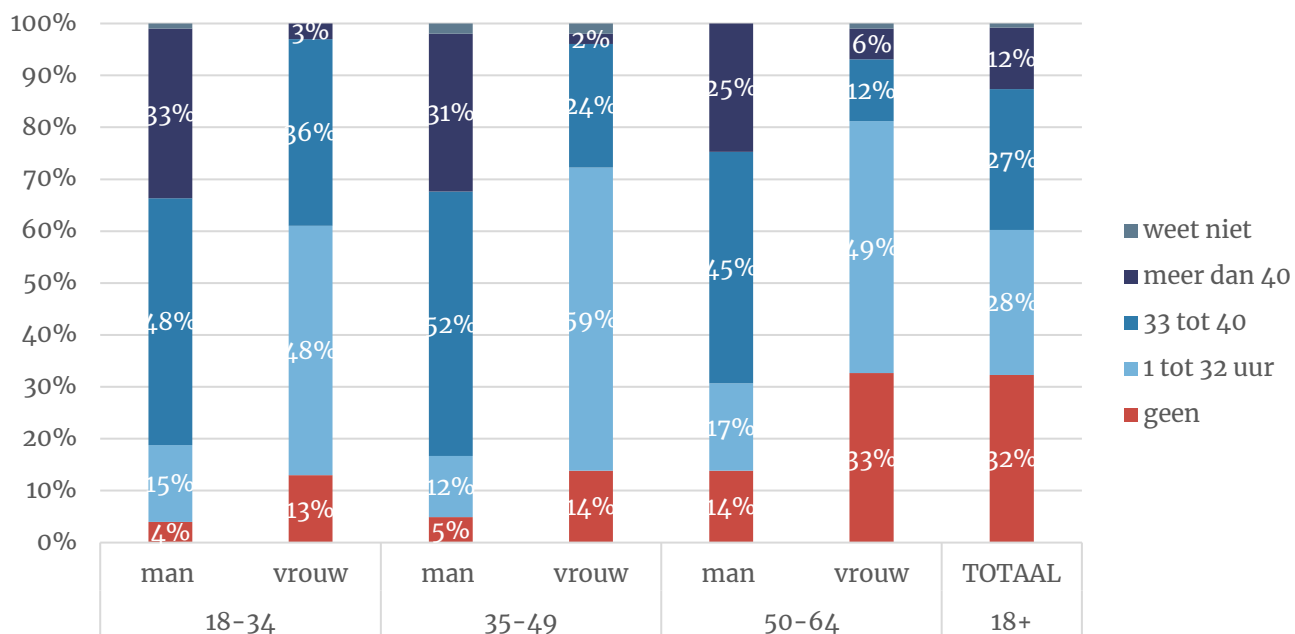
1.1 Betaalde arbeid naar geslacht en leeftijd

Nederlanders (18+, inclusief de 65-plussers) in dit onderzoek werken vaak parttime (1 tot 32 uur: 28%) of 'fulltime' (meer dan 33 uur: 39%). We zien zeer grote verschillen naar sekse en leeftijd. Mannen werken vaker en ze werken beduidend vaker fulltime of zelfs meer dan 40 uur dan vrouwen. Het vaakst heeft men betaald werk in de leeftijdscategorie 18-49 jaar, boven de 50 werkt men vaker niet.

Figuur 1.1: hoeveel uur per week verricht u betaald werk?

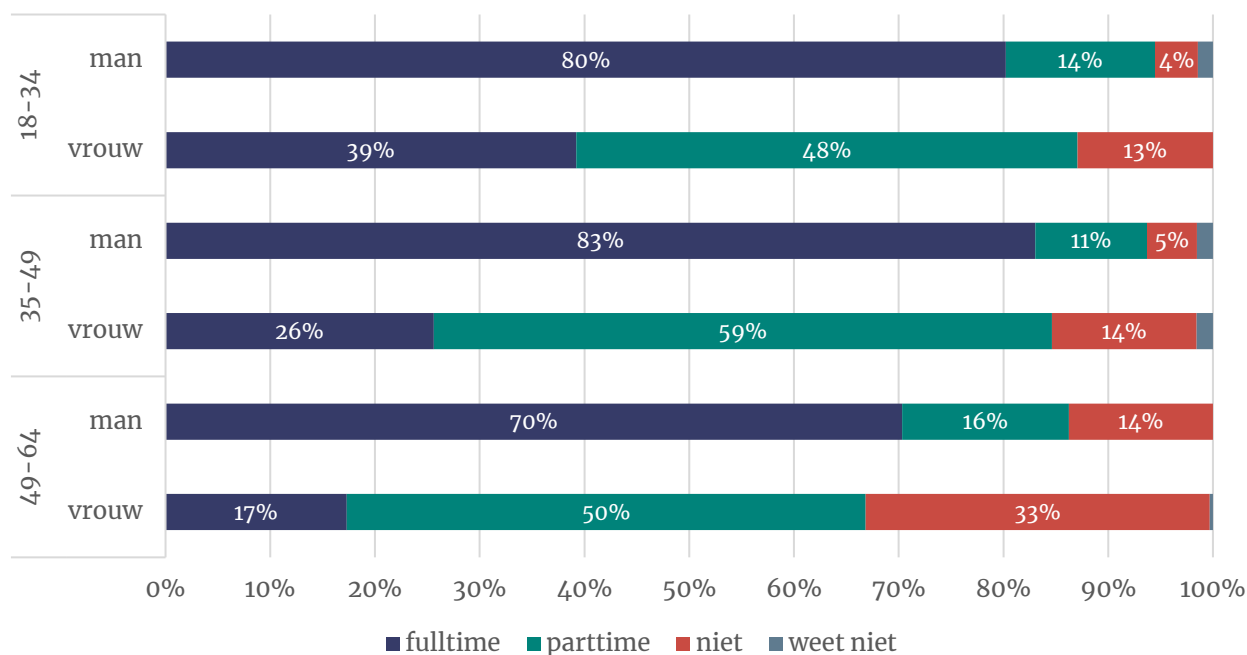
Basis: Nederlanders tussen de 18 en 64 jaar (n=1.599).

Bij staaf 'totaal' zijn ook 65-plussers opgenomen (n=2.146).



Figuur 1.2: hoeveel uur per week verricht u betaald werk?

Basis: Nederlanders tussen de 18 en 64 jaar (n=1.599). Fulltime is hier meer dan 32 uur.



Niet-hetero mannen werken nog vaker fulltime buitenshuis

Mannen (56%) werken dus vaker fulltime dan vrouwen (22%). Van de mannen die met een man samenwonen werkt maar liefst 63 procent fulltime, 23 procent werkt parttime. Vrouwen die met een vrouw samenwonen werken vaker parttime (35%) dan fulltime (25%), maar ze werken vaker fulltime dan hetero-vrouwen (22%).

Tabel 1.1: Hoeveel uur per week verricht u betaald werk?

Hoeveel uur per week verricht u betaald werk? (Naar sekse en seksuele geaardheid – samenwonenden)

| | Totaal | Man | Vrouw | Homo-man | Hetero-man | Hetero-vrouw | Homo-vrouw |
|---------------------------|--------|-----|-------|----------|------------|--------------|------------|
| Fulltime | 39% | 56% | 22% | 63% | 56% | 22% | 25% |
| Parttime | 28% | 14% | 41% | 23% | 14% | 41% | 35% |
| Niet | 32% | 29% | 36% | 14% | 30% | 36% | 39% |
| Weet niet/wil niet zeggen | 1% | 1% | 1% | | 1% | 1% | |



1.2 Samenwonende vrouwen werken vaak minder dan hun partner

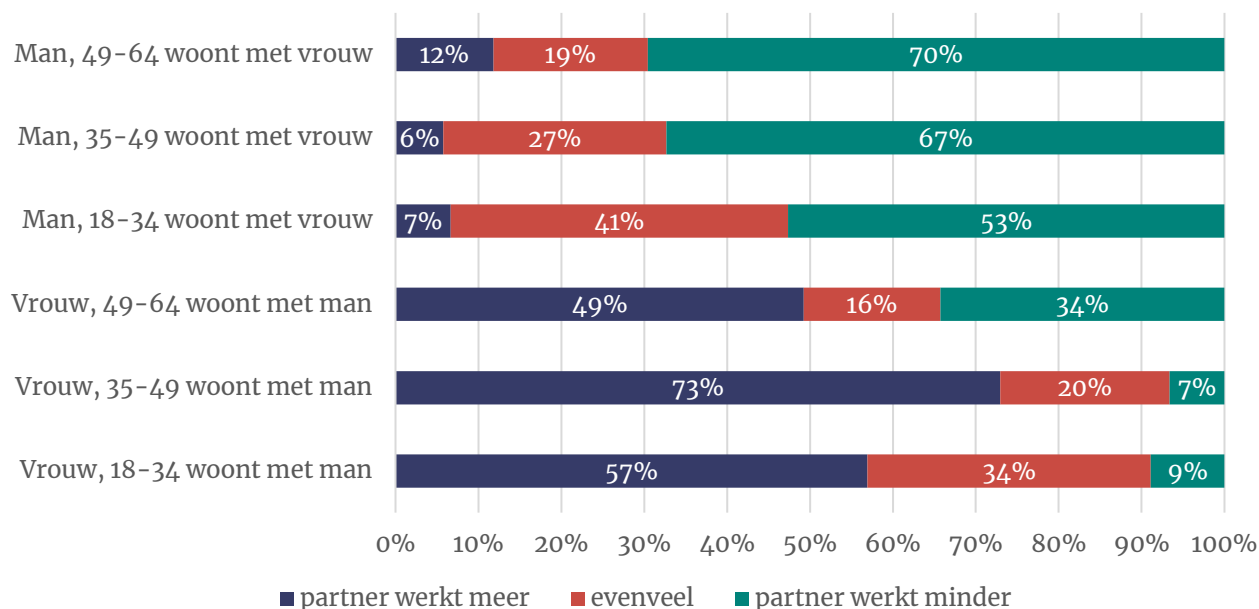
Door deze vraag ook te stellen over de partner (indien samenwonend) kunnen we vaststellen wie van beide meer of minder werkt. Vrouwen hebben in meerderheid een partner die meer werkt, mannen hebben vaak een partner die minder werkt.

Opvallend is dat dit deze scheve verhouding al een feit is op jonge leeftijd: van de 18-34-jarige vrouwen zegt 57 procent al minder te werken dan de mannelijke partner. Als vrouwen 35-49 jaar zijn (en vaak thuiswonende kinderen hebben) loopt dit op naar 73 procent. Daarna trekt deze verhouding weer iets rechter (49%). Dat komt deels doordat vrouwen vaak met iets oudere mannen zijn waardoor zij al eerder de pensioengerechtigde leeftijd halen.

Voor de samenwonenden mannen zien we een zelfde beeld, maar dan omgekeerd.

Figuur 1.3: wie werkt er meer?

Basis: woont samen met partner en is jonger dan 65 (n=1.020)



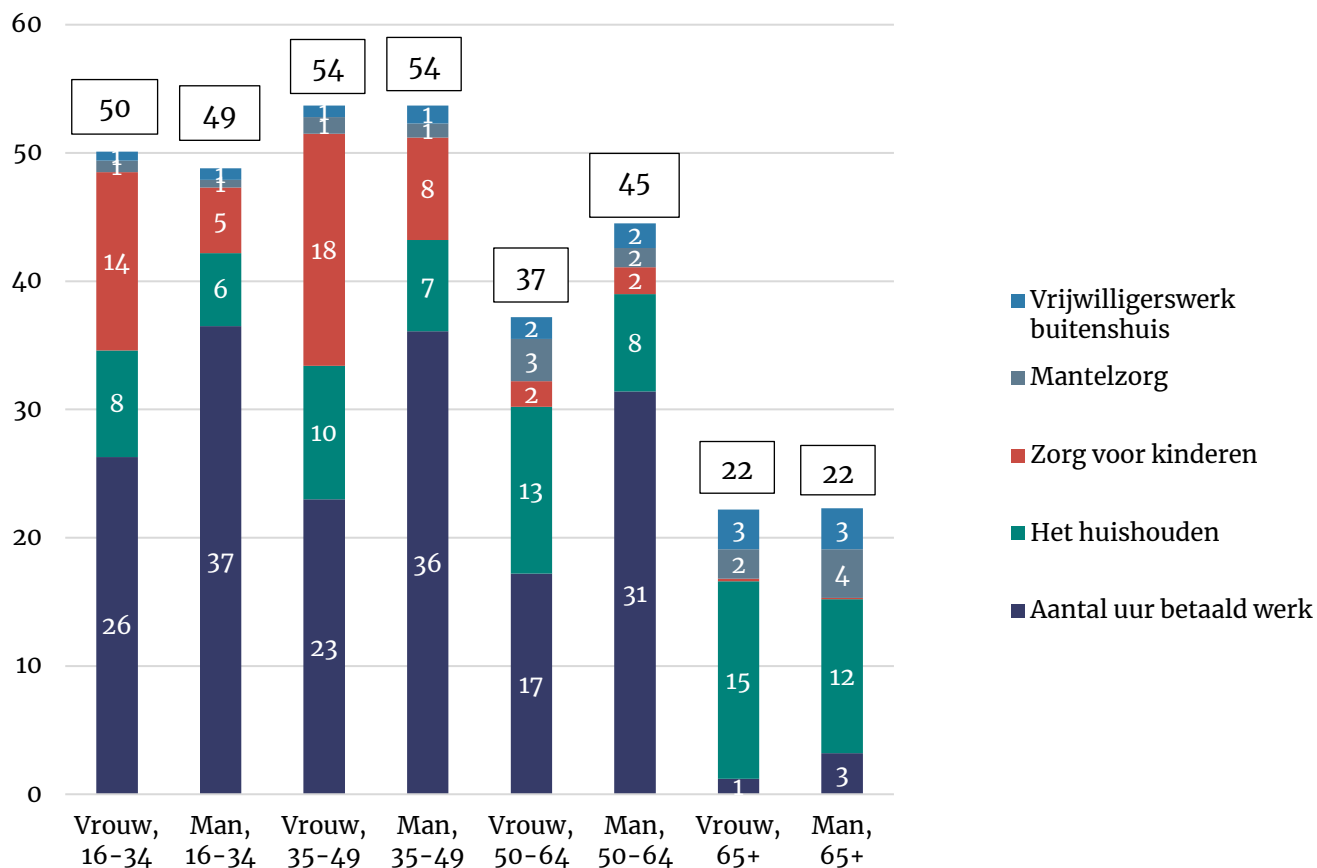
1.3 Uren besteed aan werk, huishouden, mantelzorg en vrijwilligerswerk

Mannen en vrouwen zijn grofweg even veel uur kwijt aan betaald werk, huishouden, mantelzorg en vrijwilligerswerk (totaal: 41 uur per week), maar verdelen dit verschillend onder elkaar.

Mannen werken meer buitenshuis, vrouwen doen meer in het huishouden (1,5 keer meer) en voor de kinderen (2x meer).

Tabel 1.2: gewerkte uren per week (betaald en onbetaald), naar leeftijd en geslacht.

Basis: volledige steekproef (n=2.146)



Onderstaande tabel laat de verdeling zijn onder heterostellen die samenwonen. In de leeftijd 35-49 doen samenwonende vrouwen meer dan mannen (meer huishouden en kinderen), mannen halen dat in als ze 50-64 zijn (ze blijven veel werken en doen niet minder in het huishouden).

Tabel 1.3: gewerkte uren per week (betaald en onbetaald), naar leeftijd en geslacht.

Basis: woont samen met iemand van ander geslacht (n=1.176).

| | Totaal | Vrouw, 16-34 woont met man | Vrouw, 35-49 woont met man | Vrouw, 50-64 woont met man | Vrouw, 65+ woont met man | Man, 16-34 woont met vrouw | Man, 35-49 woont met vrouw | Man, 50-64 woont met vrouw | Man, 65+ woont met vrouw |
|-------------------------------|--------|----------------------------|----------------------------|----------------------------|--------------------------|----------------------------|----------------------------|----------------------------|--------------------------|
| Aantal uur betaald werk | 21,4 | 26,2 | 22,5 | 16,8 | 1,2 | 37,0 | 36,3 | 31,6 | 3,2 |
| Het huishouden | 10,1 | 9,2 | 11,1 | 13,6 | 16,5 | 6,1 | 6,5 | 7,5 | 11,5 |
| Zorg voor kinderen | 5,9 | 17,4 | 22,0 | 2,2 | 0,4 | 10,3 | 10,6 | 2,7 | 0,1 |
| Mantelzorg | 1,9 | 0,8 | 1,5 | 3,1 | 2,9 | 0,1 | 1,4 | 1,7 | 4,3 |
| Vrijwilligerswerk buitenshuis | 1,7 | 0,6 | 1,1 | 1,8 | 3,0 | 0,7 | 0,9 | 1,5 | 3,3 |
| Totaal | 41,0 | 54,3 | 58,1 | 37,6 | 24,1 | 54,2 | 55,7 | 44,9 | 22,4 |

2 Houding t.o.v. verdeling betaald werk

2.1 Reden waarom vrouw minder werkt verschilt per leeftijd

Doorgaans werken vrouwen minder dan hun partner (zie figuur 1.3). Als we deze vrouwen vervolgens vragen waarom zij minder werken dan hun partner komen hier verschillende antwoorden uit naar voren per leeftijdsgroep.

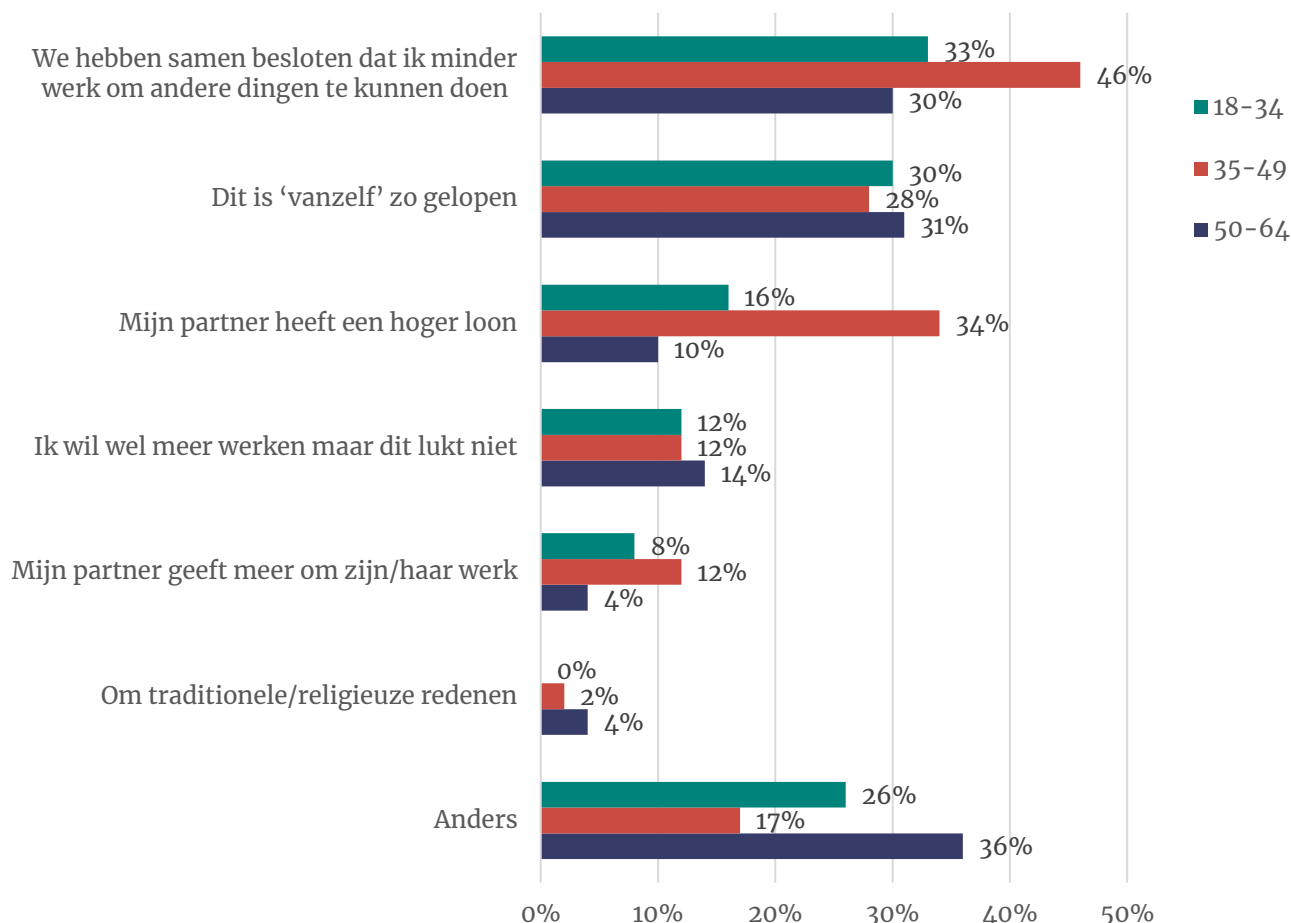
De meest voorkomende reden (33%) van vrouwen tussen de 18 en 34 jaar is dat zij 'samen hebben besloten minder te werken om andere dingen te kunnen doen'. Dit gaat bijvoorbeeld om het zorgen voor kinderen. Vrouwen van tussen de 35 en 49 geven deze reden nog vaker (46%).

Vrouwen van deze leeftijdsgroep geven ook vaak aan (34%) dat hun partner een hoger loon heeft. Dit geldt in veel mindere mate voor de andere leeftijdsgroepen.

Als 'andere' reden wordt vaak pensionering of arbeidsongeschiktheid gegeven.

Figuur 2.1: uw partner werkt meer uren in de week dan u. Waarom is dat?

Basis: vrouwen die minder werken dan mannelijke partner (n=294)



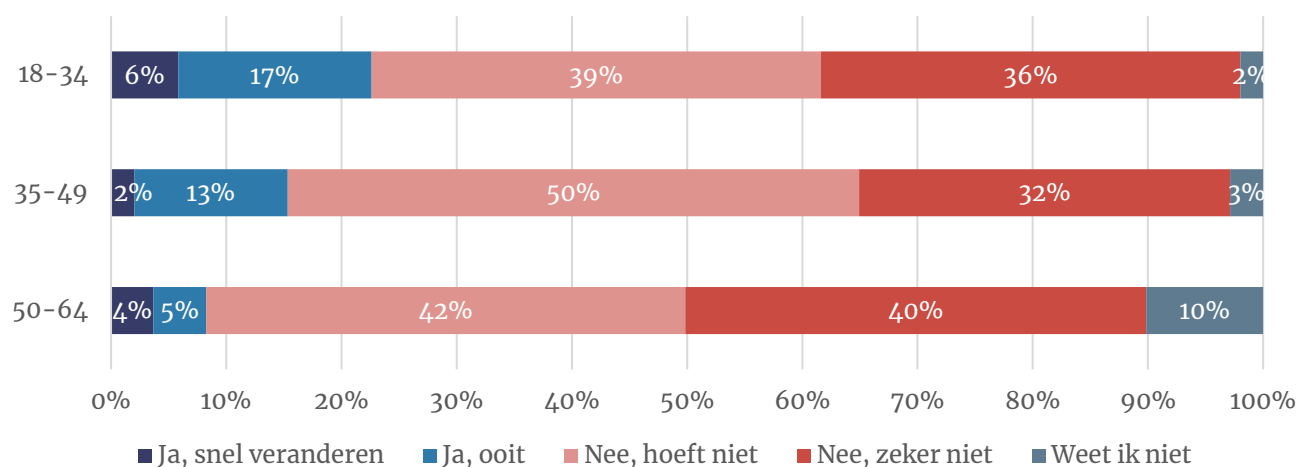
2.2 Zowel vrouw als man willen verdeling betaald werk niet veranderen

Als we aan vrouwen die minder werken dan hun mannelijke partner vragen of ze dit zouden willen veranderen zijn de antwoorden opvallend eensgezind. Slechts 4 procent zegt 'Ja, dat wil ik snel veranderen, nog eens 11 procent wil het 'ooit' veranderen (samen 15%). De ruime meerderheid hoeft dit niet te veranderen. Onder de jongste leeftijdscategorie zou een kwart (23%) deze situatie snel of ooit willen veranderen, terwijl 74 procent aangeeft dat dit niet hoeft of dat zij dit zeker niet willen.

Onder vrouwen van boven de 35 leeft dit sentiment nog sterker. Ruim vier op vijf (82%) van de vrouwen tussen de 35 en 64 die minder werken dan hun man willen dit niet veranderen.

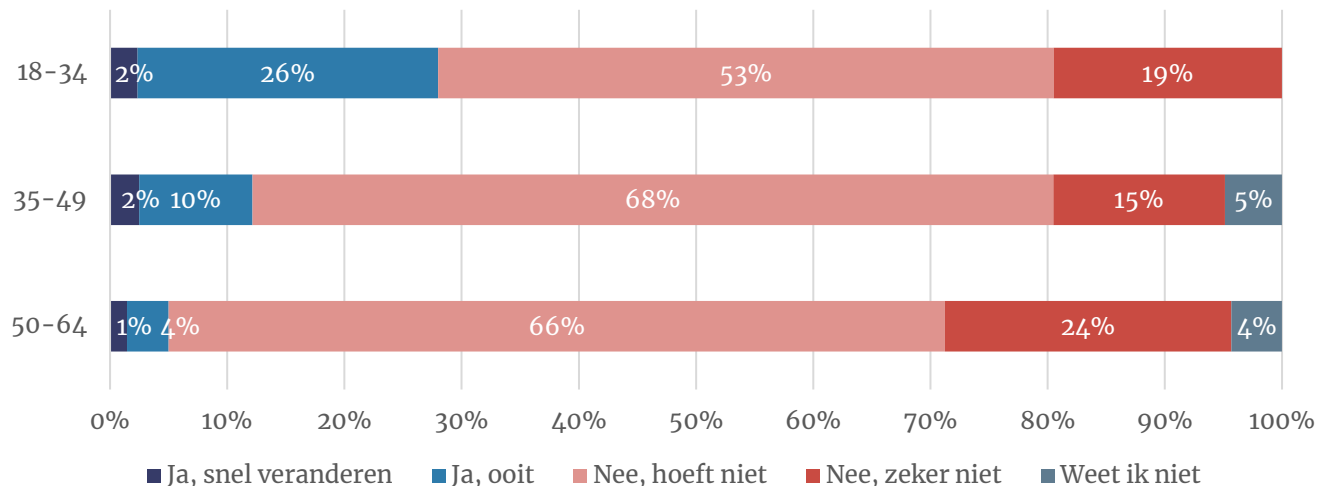
Figuur 2.2: uw partner werkt meer uren in de week dan u. Zou u willen dat dat anders was?

Basis: vrouwen die minder werken dan mannelijke partner (n=294)



De tegenovergestelde vraag (uw partner werkt minder uren in de week dan u. Zou u willen dat het anders was?) stelden we aan mannen die meer werken dan hun vrouwelijke partner. Daar komt eenzelfde beeld uit. Mannen willen doorgaans niet dat deze verdeling anders zou zijn. Opnieuw zien we dat in de jongste leeftijdscategorie hier het meest animo voor is (28%). Boven de 35 is deze wens marginaal (35-49: 12%, 50-64: 5%).

Figuur 2.3: uw partner werkt meer uren in de week dan u. Zou u willen dat dat anders was?
Basis: mannen die meer werken dan vrouwelijke partner (n=501)



2.3 Onder welke voorwaarden is dit te veranderen?

Degenen die nu minder werken dan hun partner en dat (ooit) zouden willen veranderen (door zelf meer te gaan werken of doordat partner minder gaat werken) vroegen we onder welke voorwaarden dat zou kunnen.

Dit zijn grotendeels vrouwen. Als voorwaarden noemen deze vrouwen ‘mijn partner zou meer huishoudelijk- en/of zorgtaken moeten verrichten’ (24%), ik zou een hoger loon moeten krijgen (21%), ik zou betere carrièrekansen moeten hebben (12%) en de kinderopvang zou gratis of goedkoper moeten zijn (12%)

Nog eens 38 procent noemt iets anders, dit ligt vaak in de persoonlijke of medische sfeer, bijvoorbeeld:

- ‘Bij ons lukt dat helaas niet, ik ben niet alleen te oud maar ook te ongezond.’
- ‘Ik moet zelf in balans zijn/ blijven.’
- ‘Ik zal eerst moeten afstuderen, daarna kan ik fulltime aan de slag.’
- ‘Ik zal eerst moeten herstellen van long covid en dan nog een baan zien te vinden.’
- ‘Mijn partner een hoger salaris’
- ‘Mijn partner zou een andere baan moeten krijgen.’
- ‘Mijn partner zou minder uren moeten mogen werken.’
- ‘Partner moet ook waarde hechten aan minder tijd werk / meer tijd voor ons.’
- ‘Wanneer ik mijn therapie heb afgerond en school heb afgemaakt’
- ‘Werkgever partner zou dat mogelijk moeten maken.’
- ‘Zijn werkgever zou dat mogelijk moeten maken.’

Ook aan degenen die zelf meer werken dan partner (dit zijn overwegend mannen) stelden we deze vraag. Hier is het meest gegeven antwoord 'Mijn partner zou een hoger loon moeten krijgen' (28%) gevolgd door 'Kinderopvang zou gratis/goedkoper moeten zijn' (20%). Deze mannen denken minder vaak aan de optie dat zij meer in het huishouden of aan de zorg van de kinderen zouden moeten doen (14%), dan de vrouwen die meer zouden willen werken (24%).

Tabel 2.1: voorwaarden om werkverdeling te veranderen

| Onder welke voorwaarden zou dat kunnen veranderen? | Ik werk minder en zou het wel willen veranderen | | Ik werk meer en zou het wel willen veranderen | |
|--|---|-------|---|-------|
| | man | vrouw | man | vrouw |
| Ik zou meer huishoudelijk- en/of zorgtaken moeten verrichten | 0% | 24% | 14% | 0% |
| Mijn partner zou een hoger loon moeten krijgen | 0% | 21% | 28% | 34% |
| Mijn partner zou betere carrièrekansen moeten hebben | 0% | 12% | 12% | 44% |
| Kinderopvang zou gratis/goedkoper moeten zijn | 0% | 12% | 20% | 0% |
| Mijn partners werkgever zou het nodig moeten vinden | 0% | 3% | 6% | 0% |
| Anders | 59% | 38% | 35% | 56% |
| Dat kan/lukt nooit | 41% | 9% | 8% | 0% |
| Weet ik niet | 0% | 12% | 8% | 0% |
| n = | 9 | 45 | 43 | 9 |

Ook in deze categorie veel mensen die iets anders noemen (35% van de mannen). Wat ook vaak gaat over ziekte en herstel, maar ook dat dit belastingtechnisch niet loont.

- 'Als ze klaar is met haar opleidingen.'
- 'Geen voorwaarden. Mijn partner moet een keer aangenomen worden als zij solliciteert.'
- 'Gemeente moet de WMO toepassen zodat mijn vrouw niet zoveel mantelzorg hoeft te geven.'
- 'Herstel van ziekte.'
- 'Ik wil zelf minder werken.'
- 'Mijn partner wil een tweede baan maar belastingtechnisch is dat niet interessant.'
- 'Na haar studie wil zij weer werken, misschien niet meer uren dan ik, maar gewoon weer werken ipv studeren.'
- 'Wanneer alle kinderen op school zijn gaat dat pas kunnen.'

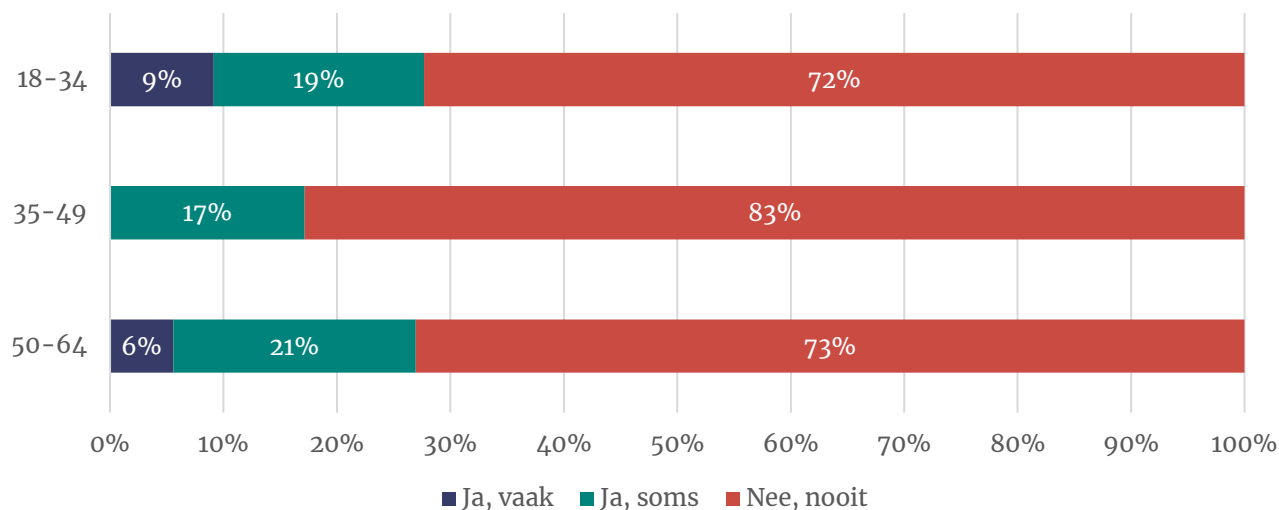


2.4 Meeste vrouwen voelen zich niet bezwaard over verdeling werk

Vrouwen die minder werken dan hun mannelijke partner voelen zich daar doorgaans ook niet bezwaard over. Meer dan zeven op tien hebben dit gevoel nooit.

Figuur 2.4: uw partner werkt dus meer uren in de week dan u. Voelt u zich wel eens bezwaard over deze werkverdeling?

Basis: vrouwen die minder werken dan mannelijke partner (n=294)



2.5 Naar inkomensgroep

Betaald werk

In deze paragraaf zoomen we kort in op verschillen tussen inkomensgroepen. Onderstaande tabel laat zien dat werkende mannen en vrouwen (die samenwonen met hun partner) in lage inkomensgroepen iets minder uur betaald werk per week verrichten dan hogere inkomensgroepen.

Vrouwen uit lage inkomensgroepen besteden dan wel gemiddeld twee uur per week meer aan het huishouden dan hogere inkomensgroepen waardoor er weinig verschil is tussen het totaal gewerkte uren.

Tabel 2.2: geschat aantal uren betaald werk van de werkzame bevolking naar geslacht en inkomensgroep huishouden Basis: werkende samenwonenden (n=897)

| | Mannen | Vrouwen |
|---------------------------|--------|---------|
| Minder dan modaal | 34,2 | 25,7 |
| Tussen 1 en 2 keer modaal | 37,2 | 27,0 |
| Twee keer modaal of meer | 38,2 | 30,5 |

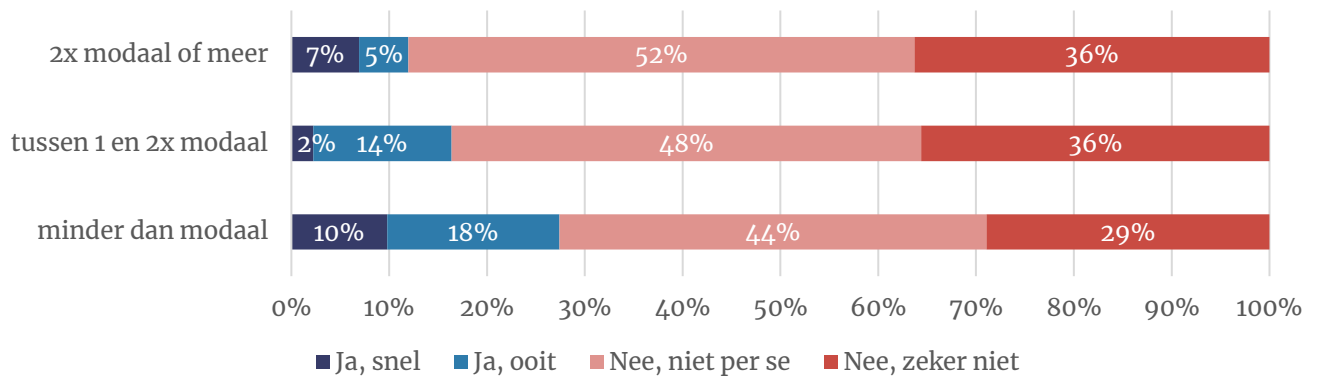


Vrouwen uit huishoudens met een relatief laag inkomen verrichten iets minder uur betaald werk dan hogere inkomensgroepen. Aan de andere kant zien we in onderstaand figuur dat als deze vrouwen minder uur werken dan hun partner dit wel vaker willen veranderen dan de hoge inkomensgroepen.

Ook voelen vrouwen uit lage inkomensgroepen zich vaker bezwaard als zij minder werken dan hun partner (zie figuur 2.6).

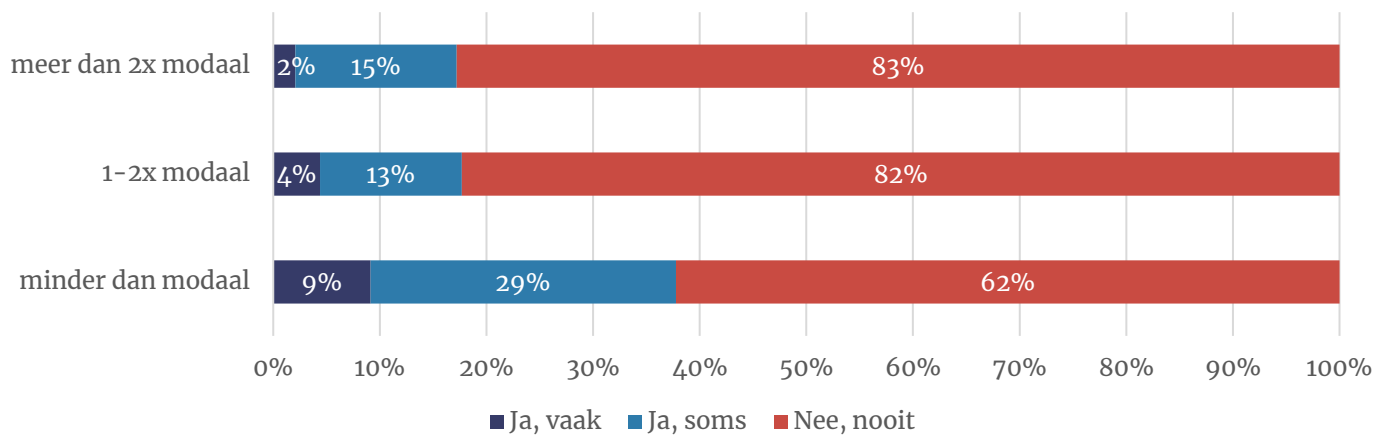
Figuur 2.5: . uw partner werkt meer uren in de week dan u. Zou u willen dat dat anders was?

Basis: vrouwen wiens partner meer werkt (n=294)



Figuur 2.6: uw partner werkt dus meer uren in de week dan u. Voelt u zich wel eens bezwaard over deze werkverdeling?

Basis: vrouwen wiens partner meer werkt (n=294)

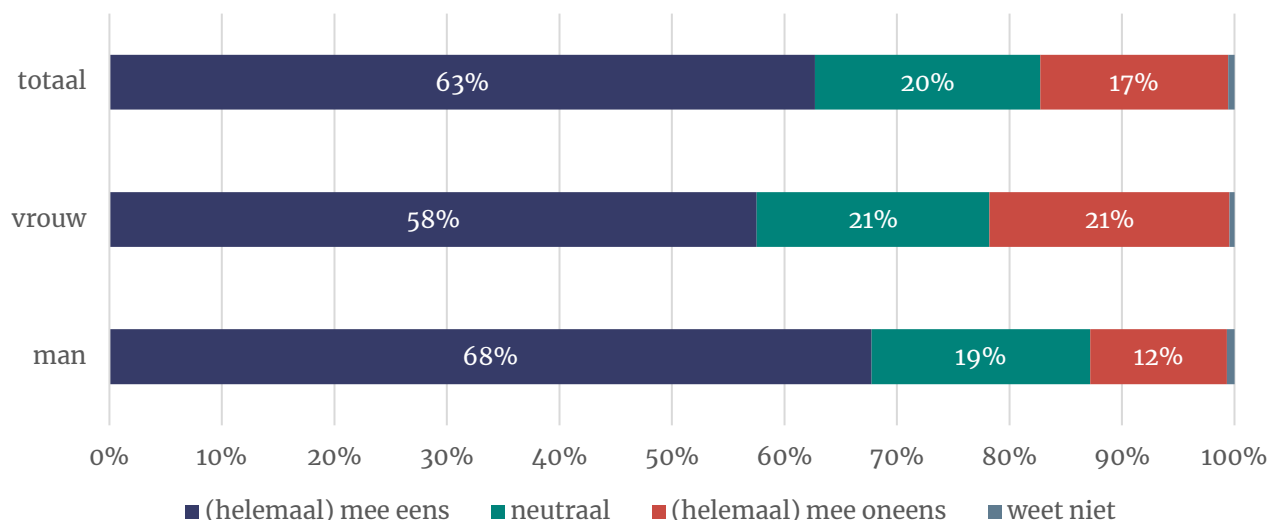


3 Houdingen t.o.v. verdeling onbetaald werk

3.1 Mannen en vrouwen vinden het belangrijk om huishouden gelijk te verdelen

Zes op tien (63%) Nederlanders die samenwonen met hun partner geven aan het belangrijk te vinden om huishoudelijke taken gelijk te verdelen. Dit geldt voor mannen (68%) zelfs nog vaker dan voor vrouwen (58%).

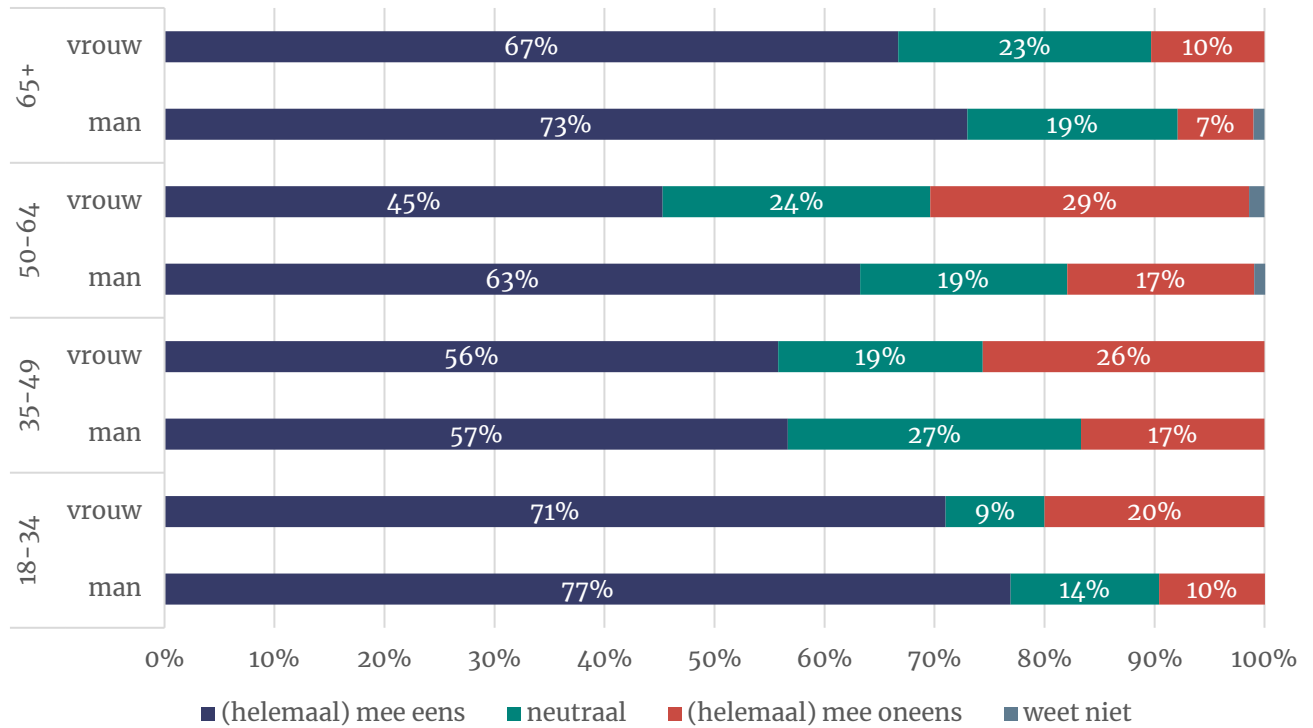
Figuur 3.1: ik vind het belangrijk om huishoudelijke taken gelijk te verdelen tussen mijn partner en mij
Basis: Nederlanders die samenwonen met partner (n=1.372)



Als we de data uitsplitsen naar leeftijdsgroep ontstaat een interessant beeld. We zien dat zowel jongeren (18 tot 34) als ouderen (65-plus) een gelijke verdeling erg belangrijk vinden. Onder de leeftijdsgroepen daartussen speelt dit minder. Zo stemt de minderheid (45%) van de vrouwen tussen de 50 en 64 in met de stelling.

Figuur 3.2: ik vind het belangrijk om huishoudelijke taken gelijk te verdelen tussen mijn partner en mij, naar leeftijdsgroep

Basis: Nederlanders die samenwonen met partner (n=1.372)



3.2 Ook geen gelijke verdeling bij hen die dit belangrijk vinden

Vervolgens doemt de vraag op of mensen die het gelijk verdelen van het huishouden belangrijk vinden dit ook daadwerkelijk doen. Onderstaande figuur illustreert dat dit niet het geval is. Mannen die een gelijke verdeling belangrijk vinden spenderen gemiddeld 8,9 uur aan het huishouden per week, terwijl vrouwen die dit belangrijk vinden 11,5 uur spenderen.

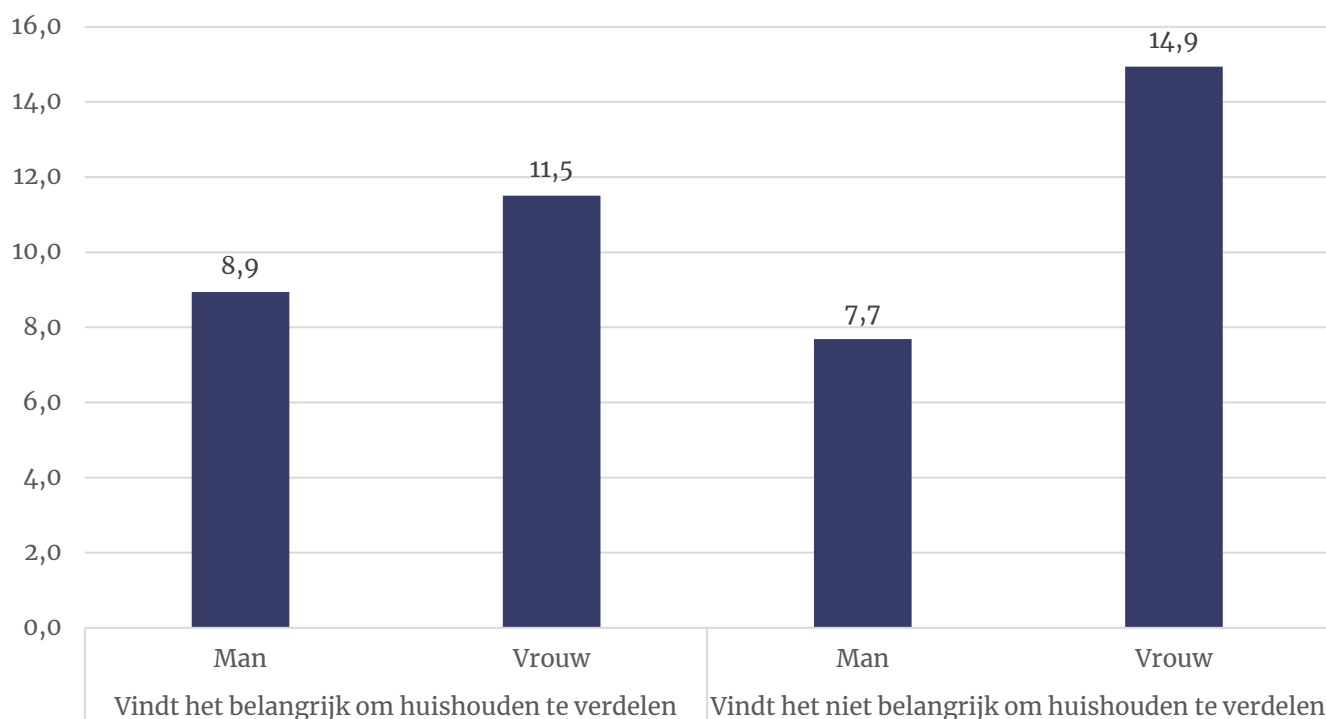
De verschillen tussen de mannen en vrouwen die dit niet belangrijk vinden zijn logischerwijs veel groter. Het mannelijk gemiddelde ligt hier op 7,7 uur, terwijl deze vrouwen maar liefst 14,9 uur spenderen.

Opvallend is vooral dat mannen die een gelijke verdeling belangrijk vinden nauwelijks meer (1,2 uur) tijd besteden aan het huishouden dan mannen die dit niet belangrijk vinden.

Figuur 3.3: hoe veel uur per week besteedt u aan het huishouden?

Naar geslacht en of respondent het belangrijk vindt om huishoudwerk gelijk te verdelen.

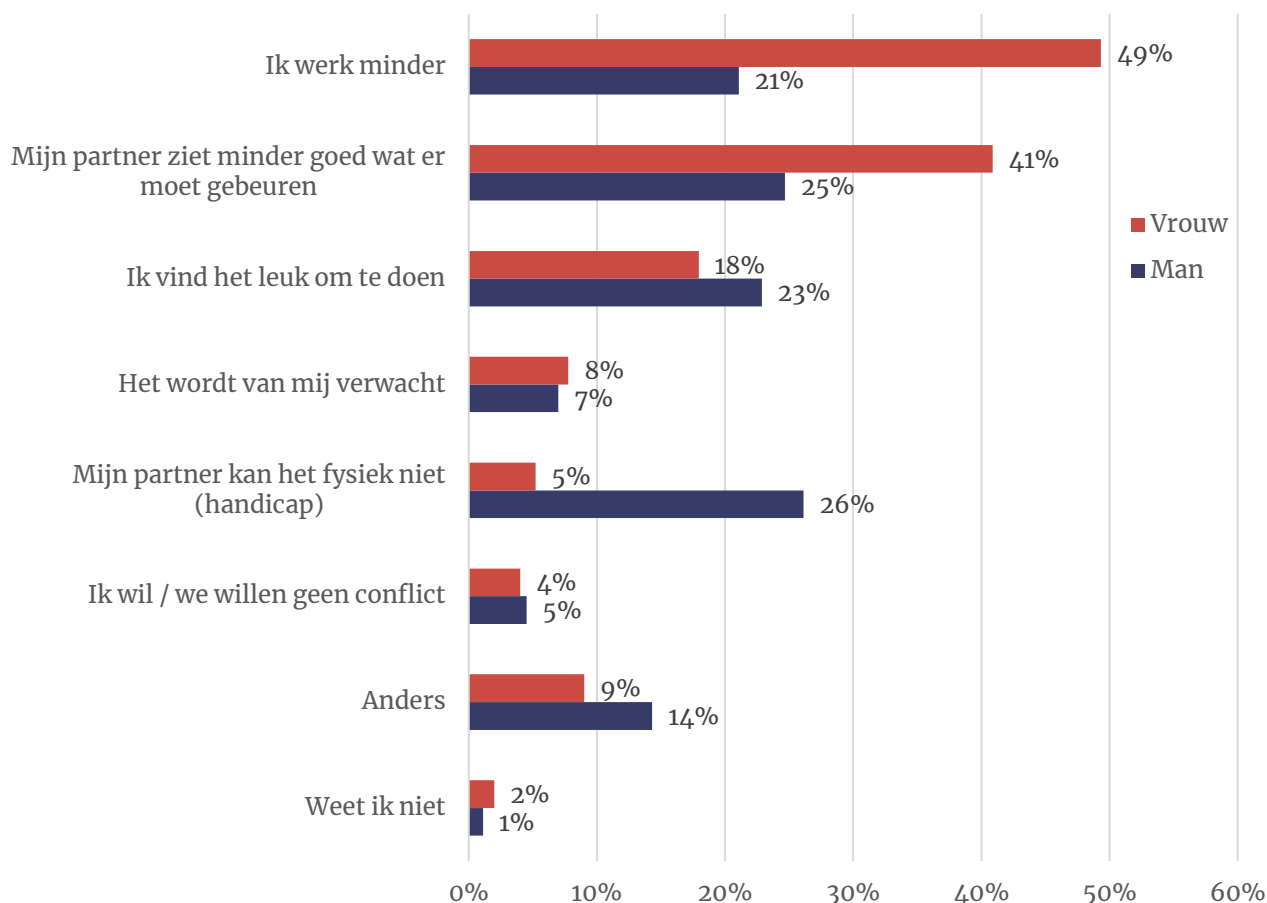
Basis: Nederlanders die samenwonen met partner (n=1.372)



3.3 In helft van de gevallen doet man minder in huishouden omdat vrouw minder betaald werkt

Over het algemeen dragen mannen duidelijk minder bij aan het huishouden. Als ze dat wel doen (volgens eigen inschatting) is dat relatief vaak omdat hun partner het fysiek niet (meer) kan. Voor vrouwen die meer doen geldt doorgaans dat zij minder betaald werk doen (49%) of dat ze vinden dat hun partner minder goed ziet wat er moet gebeuren (41%).

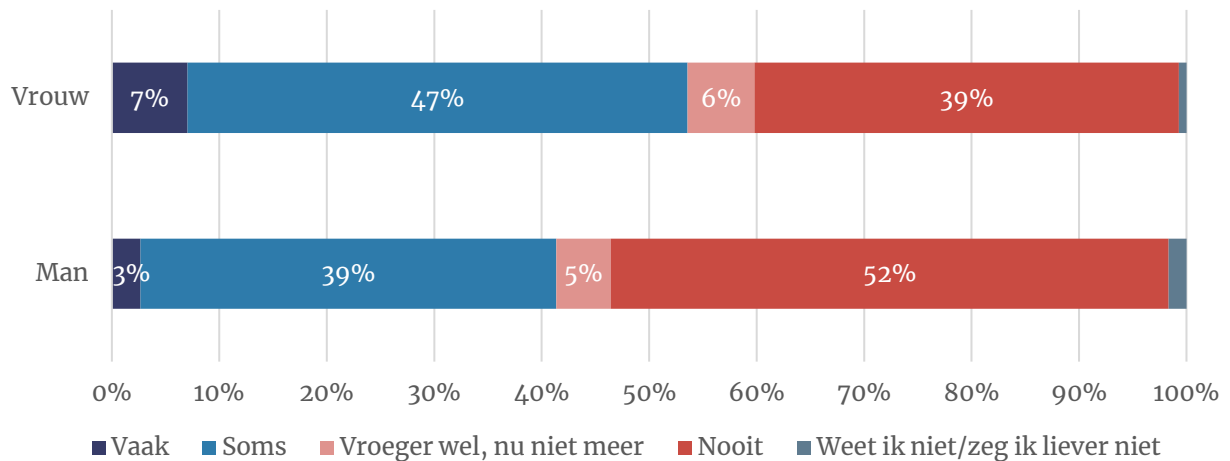
Figuur 3.4: u besteedt meer tijd aan huishoudelijke- en zorgtaken dan uw partner. Waarom is dat het geval?
Basis: mannen die meer tijd besteden aan deze taken (n=92) en vrouwen die hier meer tijd aan besteden (n=401).



De meerderheid van de vrouwen (54%) die meer doen in het huishouden spreekt hun man hier wel eens op aan. Mannen doen dit in mindere mate (42%). Dat komt deels doordat mannen dit vaker doen omdat hun vrouw fysiek niet in staat is tot huishoudelijke zorgtaken vanwege fysieke gebreken.

Figuur 3.5: u besteedt meer tijd aan huishoudelijke- en zorgtaken dan uw partner. Spreekt u uw partner hierop aan?

Basis: mannen die meer tijd besteden aan deze taken (n=92) en vrouwen die hier meer tijd aan besteden (n=401).



Hoe verlopen die gesprekken? (spreekt partner er vaak of soms op aan)

De ongelijke verdeling van het huishouden is dus vooral iets dat vrouwen raakt (omdat de mannen het niet of minder doen) en de vrouwen hun partners er meer op aanspreken dan andersom. We vroegen mannen en vrouwen die meer doen en hun partner erop aanspreken hoe die gesprekken gaan. ‘Wat zegt u, wat zegt uw partner?’

Uit de antwoorden blijkt welwillendheid van beide kanten en gelatenheid: ik probeer het hem uit te leggen, maar hij ziet het nu eenmaal niet. De gesprekken lijken overwegend in goede harmonie plaats te vinden, maar roepen ook irritatie op. Veel vrouwen zijn zich daarvan bewust: ‘Ik moet niet teveel aandringen, dan komt het goed.’

Vrouwen

- ‘Het is wel handig om de vuilniszakken te vervangen’ of kan jij even stofzuigen’ Antwoord: ‘jaha, komt goed’ of ‘moet dat NU???’
- ‘Mijn vriend heeft thuis nooit geleerd om schoon te maken en op te ruimen, mijn schoonouders zijn haast hoarders en hun huis is smerig en vol troep. Hierdoor ziet mijn vriend oprecht niet als iets vies of vol troep is. Ik wijs hem er soms op: kan je de onderbroeken in de badkamer ook in de wasmand doen nadat je gesport hebt? Als je de afwas gedroogd hebt, kan je dan ook het keukenblad afnemen? Hij vindt het niet erg en ik heb ook nooit iets 2 keer gevraagd. Hij weet wel dat hij nog niet alles weet/ziet om een bijdrage te kunnen leveren, wat hij wel wil.’
- ‘Als ik er echt van baal dan zeg ik dat het hier geen verzorgingshuis is. Mijn partner zegt dat hij het werk niet ziet.’
- ‘Dan zeg ik doe jij even dit of dat, of zeg Goh wat zien de ramen er weer uit, kan jij niet even de ramen buiten doen, een dezer dagen dan doet hij dat wel, Ik moet niet teveel aandringen, dan komt het goed.’



- *Soms ben ik geïrriteerd en maak ik een opmerking. Verder komt het niet. Hij doet de tuin.'*
- *'Dat er meer moet gebeuren dan alleen de vuilniszakken wegbrengen. En dan wat er moet gebeuren. Dat begrijpt hij. Maar zelf zien doet hij niet hoor.'*
- *'De gesprekken gaan goed. Ik moet hem attent maken op wat er moet gebeuren. Hij ziet het niet.'*
- *'Geen ruzie, maar gewoon vragen of hij het kan doen of me ermee kan helpen.'*
- *'Geïrriteerd en geagiteerdheid en is er niet over te spreken.'*
- *'Hallo doe jij dat even. En als ik het vraag doet hij die klusjes wel.'*
- *'Ik geef aan dat ik er heldere afspraken over wil maken omdat ik het werk sneller oppak, hij is het hiermee eens en we zijn nu bezig met meer afspraken hierover te maken (wie wanneer welke taak doet).'*
- *'Ik vraag of hij aan tunnelvisie lijdt? Hij vindt dingen niet nodig en ik wel.'*
- *'Ik zeg sarcastisch dat het fijn is dat ik weer aan de beurt ben. Hij zegt om huis druk te zijn geweest.'*
- *'Ik zeg steeds dat ik wil dat we evenveel doen in huis. Hij is het ermee eens maar we hebben nog steeds geen manier gevonden waarop dit wel werkt.'*
- *'Soms positief, soms negatief omdat het confronteerde met zijn ongewenste werkloosheid.'*
- *'We overleggen met elkaar of we de taakverdeling nog oké vinden. Zo niet, dan kijken we hoe we dat kunnen veranderen. Het gaat in goede harmonie.'*

Mannen

- *'Gesprekken gaan prima. Kan worden aangegeven en gaat 9 van de 10 x goed.'*
- *'De gesprekken gaan prima. Ze kan niet zoveel meer. Lichamelijk kan ze dat niet meer aan.'*
- *'We begrijpen elkaar en ze probeert meer te doen wanneer ze tijd heeft, alleen is ze extra druk met een studie nu.'*
- *'Zij maakt soms rommel in huis. Ik vind dat niet goed maar ze doet het steeds. Ik zeg dan om het op te ruimen maar reageert alsof het rommel normaal is.'*
- *'Of hij ook niet eens wil stofzuigen, of dat we open het gesprek in gaan en de taken dan uiteindelijk wel eerlijk verdelen.'*
- *'Ik geef aan dat het een zware taak is en dat het mij tijd kost. Door zijn handicap kan het niet anders.'*
- *'Werkt eraan. Ze ziet minder dat iets gedaan moet worden.'*
- *'Partner wil huishoudelijke hulp.'*

Waarom spreekt men partner er niet (meer) op aan?

Degenen die de partner er niet (meer) op aanspreken doen dat niet om twee redenen: men is tevreden met de taakverdeling (het grootste deel) of er is sprake van berusting ('Het komt toch niet bij hem binnen'). In de meeste gevallen is het antwoord: niet nodig om het te veranderen, de man werkt nu eenmaal veel buitenshuis, dus doe ik meer binnenshuis, we hebben het nu eenmaal zo afgesproken, als het moet helpt hij wel, het werkt prima zo, bovendien kan ik het beter.

Onder het beperkt aantal mannen die meer binnenshuis doen en er geen punt van maken ligt dat anders. Hier is er bijna altijd sprake van een partner die ziek of gehandicapt is en vaak is de man zelf met pensioen of om een andere reden aan huis. 'Je bent huisman of je bent het niet!'



Vrouwen

- *'We hebben met de komst van de kinderen afgesproken dat hij betaald werk doet en nog in het begin ook een studie ernaast, en ik de zorg voor kinderen en huishouden op me zou nemen.'*
- *'Dat gaat vanzelf, taakverdelingen groeien in de loop van je huwelijk.'*
- *'Het huishouden is mijn taak en hij kookt. Ik wil nog wel mopperen over rondslingerende rommel, dingen die open staan, aan staan, niet op zijn plek staan. Was die rondslingert. Dat soort dingen.'*
- *'Hij doet weer meer andere klussen waar hij beter in is.'*
- *'Hij draait nachtdiensten en slaapt groot deel van de dag.'*
- *'Hij heeft een fulltime baan en ik heb geen betaalde baan. Dus ik heb veel meer tijd.'*
- *'Hij heeft een ongeregelde, drukke baan. Voor mij was de combinatie en werken en voor de kinderen zorgen in het verleden hierdoor niet mogelijk. Het is dus zo gelopen dat ik mijn baan opgezegd heb om voor de kinderen te zorgen. Omdat ik thuis was nam ik alle huishoudelijke taken op me.'*
- *'Hij werkt wel 60 uren in de week voor zijn bedrijf. Dus wanneer ik dan thuis werk hebben we de taken goed verdeeld.'*
- *'Ik doe de taken die ik wil en zoals ik wil dat ze gedaan worden. Ik ben een beetje een schoonmaak freak.'*
- *'Ik heb er meer tijd voor. Werk niet voor niets minder. Was ook bewust meer thuis voor de kinderen en het huishouden hoort erbij. Maar ook mijn partner neemt taken op zich daarbij. En daar ben ik erg tevreden mee.'*
- *'Hij heeft zijn eigen werkzaamheden in de tuin en het huis, de werkzaamheden zijn verdeeld en als het nodig is pakt hij de andere werkzaamheden ook aan, de taken zijn naar tevredenheid verdeeld.'*
- *'Niet nodig. Daarbij, als het echt nodig is staat hij me wel bij.'*
- *'Het komt toch niet bij hem binnen. Hij begrijpt het niet.'*
- *'Wij verdelen huishoudelijke taken gelijk. De zorg voor de kinderen is ongelijk. Ik ben nu eenmaal beter met kleine kinderen. Dat is wel duidelijk, daar hoeven we niet meer verder over te praten.'*
- *'Choose your battles. Het is me de discussie niet waard.'*

Mannen

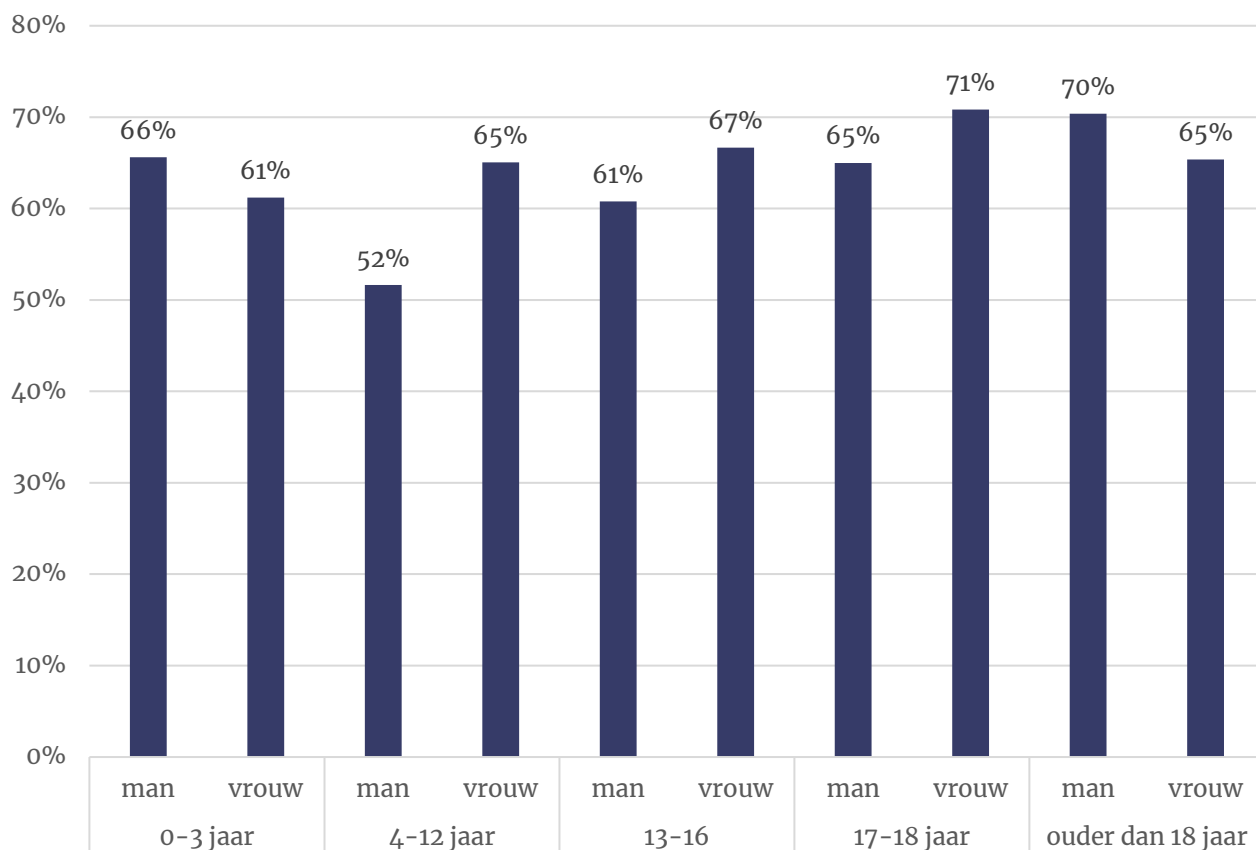
- *'Die rollen zijn gegroeid in 35 jaar. Temeer daar ik sinds 2020 niet meer werk en mijn partner wel.'*
- *'Ik ben arbeidsongeschikt, ben dus altijd thuis, mijn kind zal alles in eerste instantie met mij bespreken. Ik ben thuis, dus waarom zou ik verwachten dat mijn vrouw evenveel in huishouden zou moeten doen als ik.'*
- *'Omdat het logisch is omdat zij werkt en ik niet.'*
- *'Omdat ik de mantelzorger ben en we dat allebei respecteren.'*
- *'Omdat ze ernstig ziek is.'*
- *'Mijn partner is psychisch ziek, maar aan de beterende hand.'*
- *'Waarom wel, je bent huisman of je bent het niet!'*



3.4 Zorg voor kinderen

Ouders met thuiswonende kinderen vinden het doorgaans belangrijk om de zorg voor kinderen gelijk te verdelen. Dit geldt voor zowel mannen als vrouwen. De enige uitschieters naar beneden zijn vaders van kinderen tussen de vier en twaalf jaar. De nipte meerderheid van deze groep vindt dit belangrijk.

Figuur 3.6: ik vind het belangrijk om de zorg voor kinderen gelijk te verdelen tussen mijn partner en mij (naar leeftijd kind). Basis: samenwonend met partner en thuiswonende kinderen (n=520).

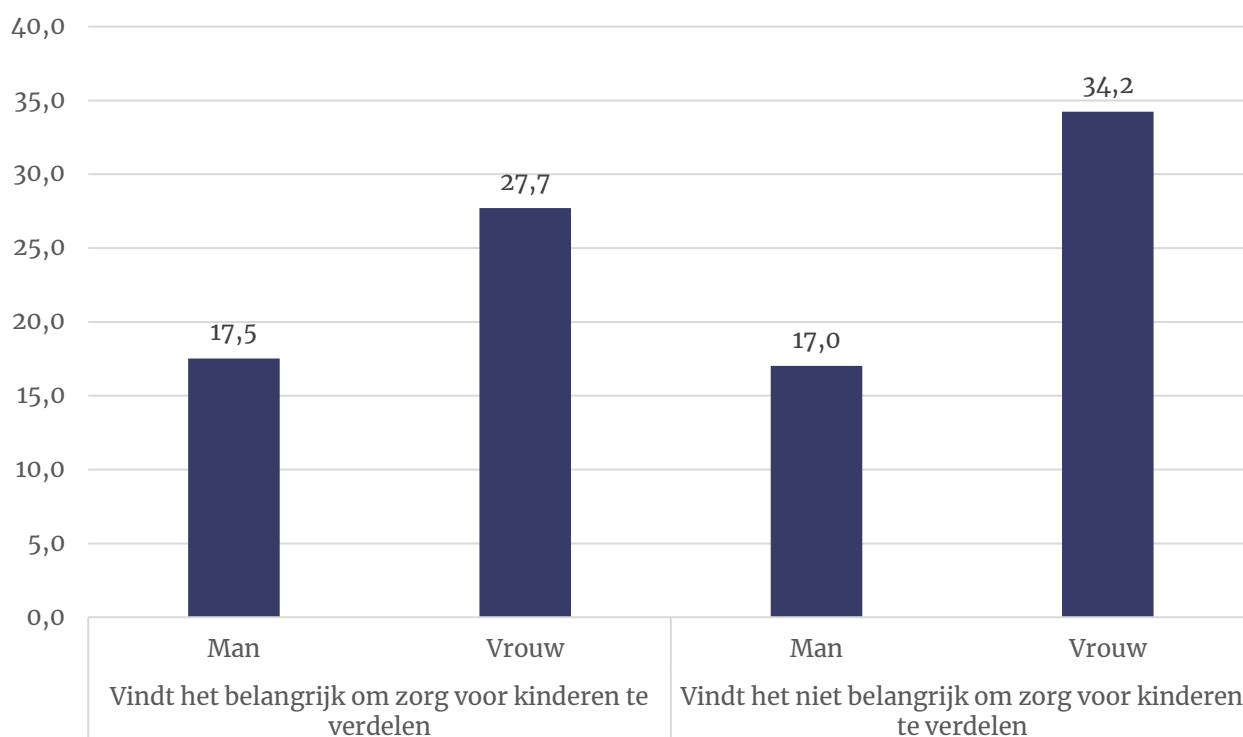


3.5 Mannen die zorg gelijk willen verdelen zorgen veel minder dan vrouwen

Ondanks dat mannen blijkbaar graag de zorg voor de kinderen verdelen zagen we eerder dat moeders duidelijk meer tijd besteden aan de zorg voor kinderen dan vaders. De vraag is of dat ook geldt voor de ouders die zeggen een gelijke verdeling belangrijk te vinden. Het antwoord op die vraag is simpelweg: ja. Mannen die zeggen het belangrijk te vinden deze zorg gelijk te verdelen besteden 17,5 uur per week aan zorg voor hun thuiswonende kinderen. Dat is 10 uur minder dan de vrouwen die deze zelfde mening zijn toegegaan. Het gemiddeld van alle vrouwen met thuiswonende kinderen is circa 30 uur.

Opvallend is ook dat mannen die zeggen deze gelijke verdeling niet belangrijk te vinden net zoveel tijd besteden aan zorg voor hun kinderen dan mannen die dit wel belangrijk vinden. Vrouwen die deze gelijke verdeling niet belangrijk vinden spenderen echter duidelijk meer tijd aan zorg voor hun kinderen.

**Figuur 3.7: hoeveel uur per week besteedt u aan de zorg voor kinderen?
Naar geslacht en of respondent het belangrijk vindt om zorg gelijk te verdelen.**
Basis: samenwonend met partner en thuiswonende kinderen (n=520)



Mannen die zeggen het belangrijk te vinden dat het huishoudelijke werk eerlijk verdeeld wordt, doen er wel iets meer aan dan mannen die dat niet belangrijk vinden, maar nog steeds minder dan vrouwen. Vrouwen die dit belangrijk vinden, werken vaker buitenshuis dan vrouwen die dat niet belangrijk vinden, maar nog steeds beduidend minder dan mannen.

Tabel 3.1: totaal gewerkte uren (betaald en onbetaald)

| | Totaal | | | man | | | vrouw | | |
|-------------------------|--------|--------|--------|--|----------|------|--|----------|------|
| | | man | vrouw | Belangrijk om huishoudelijke taken gelijk te verdelen? | | | Belangrijk om huishoudelijke taken gelijk te verdelen? | | |
| | | Totaal | Totaal | ja | neutraal | nee | ja | neutraal | nee |
| Aantal uur betaald werk | 21,4 | 25,4 | 17,5 | 24,9 | 26,3 | 27,3 | 18,9 | 15,4 | 15,7 |
| Huishouden | 10,1 | 8,2 | 11,9 | 9,0 | 7,5 | 7,1 | 11,5 | 14,1 | 16,1 |
| Zorg voor kinderen | 5,9 | 3,8 | 7,9 | 5,1 | 7,5 | 4,8 | 9,7 | 7,7 | 14,0 |
| Mantelzorg | 1,9 | 1,7 | 2,0 | 2,1 | 3,0 | 0,8 | 1,5 | 3,2 | 2,5 |
| Vrijwilligerswerk | 1,7 | 1,8 | 1,6 | 1,7 | 1,8 | 2,0 | 1,6 | 2,3 | 1,3 |
| Totaal | 41,0 | 41,0 | 40,9 | 42,7 | 46,1 | 41,9 | 43,1 | 42,7 | 49,5 |

3.6 Meeste mannen denken net zoveel of meer te doen

Ook mannen die een gelijke verdeling belangrijk vinden doen dus gemiddeld gezien minder dan vrouwen in het huishouden en besteden minder tijd aan zorg voor kinderen. Dat komt niet helemaal overeen met de perceptie van mannen. Van de mannen denkt immers 54 procent meer te doen (13%) of het huishouden en de zorgtaken (41%) gelijk te verdelen.

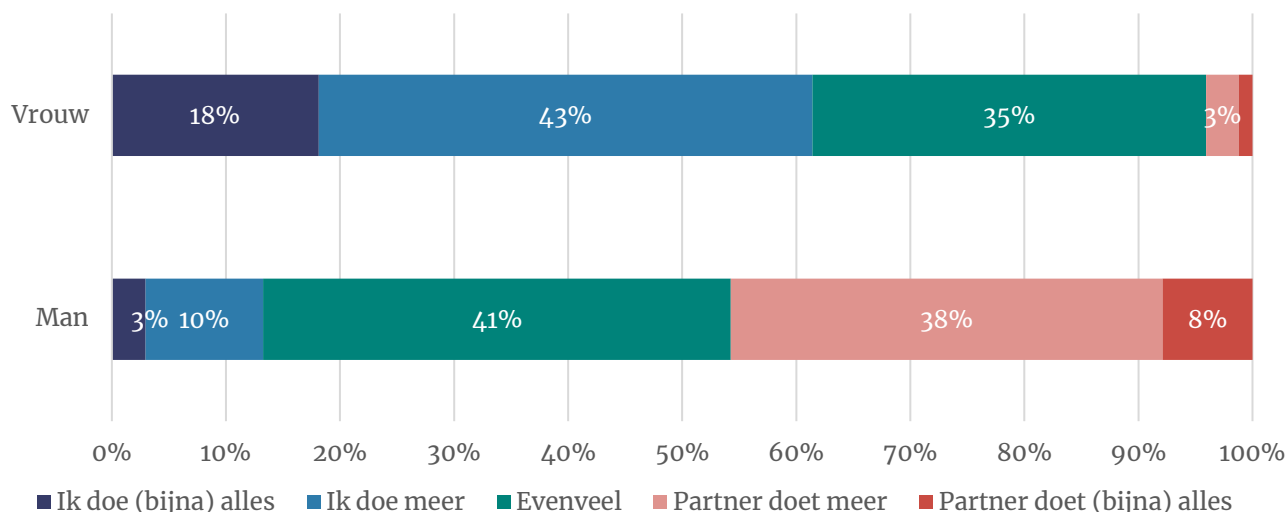
Als we inzoomen op deze groep (mannen die denken meer of evenveel te doen) zien we dat zij gemiddeld 10,3 uur per week aan het huishouden besteden. Het gemiddelde van een vrouw die samenwoont met een mannelijke partner ligt op 13,2 uur.

Aan zorg voor kinderen besteden deze mannen (als ze kinderen hebben) gemiddeld 22,9 uur. Het gemiddelde van vrouwen met kinderen ligt rond de 30 uur.

Dit duidt erop dat mannen hun aandeel in hun eigen huishoudelijke- en zorgtaken waarschijnlijk overschatten.

Figuur 3.8: hoe verdeelt u de huishoudelijke- en zorgtaken met uw partner?

Basis: woont samen met partner (n=1.372)



3.7 Progressieven slagen er deels in rollen gelijkmatiger te verdelen

In deze paragraaf analyseren we of politieke voorkeur van invloed is op de houdingen en gedragingen. Politieke voorkeur is gemeten aan de hand van stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen van 2021.

Kiezers van de progressieve partijen GroenLinks, D66, PvdA en PvdD en SP vinden de strijd tegen ongelijkheid tussen mannen en vrouwen het belangrijkste, zowel vergeleken met andere partijen als ook hiërarchisch: ze zetten deze strijd op 1 (PvdA en GroenLinks ex aequo met de strijd tussen arm en rijk). Sowieso vinden kiezers van de links-progressieve partijen de strijd tegen de ongelijkheden (zie hoofdstuk 7) belangrijker dan kiezers van de andere partijen.

Eerder zagen we al dat zowel mannen als vrouwen het belangrijk vinden het huishouden en de zorg voor kinderen gelijk te verdelen. Mannen vinden dat eerste (huishouden gelijk verdelen) nog belangrijker dan vrouwen, vooral mannen en vrouwen die D66 of GL stemden vinden dat belangrijk, maar ook bij veel andere partijen zien we hoge scores, ook bij kiezers van de middenpartijen. Mannen die stemden op sommige partijen (PVV, SP, CU) vinden het belangrijker dat huishoudelijke taken gelijk worden verdeeld dan vrouwen die op die partijen stemden.

Tabel 3.2: Ik vind het belangrijk om huishoudelijke taken gelijk te verdelen tussen mijn partner en mij

| % mee eens | Totaal | VVD | D66 | PVV | CDA | SP | PvdA | GL | FvD | PvdD | CU |
|------------|--------|-----|-----|-----|-----|-----|------|-----|-----|------|-----|
| Mannen | 68% | 68% | 86% | 63% | 71% | 75% | 66% | 86% | 41% | 73% | 59% |
| Vrouwen | 58% | 58% | 73% | 45% | 47% | 52% | 67% | 82% | 45% | 67% | 37% |

Mannen en vrouwen vinden het even belangrijk dat de zorg voor de kinderen gelijk wordt verdeeld. Opnieuw zijn het vooral mannen en vrouwen die D66 of GL stemden die dat belangrijk vinden, maar ook vrouwen die stemden op PvdA en PvdD.

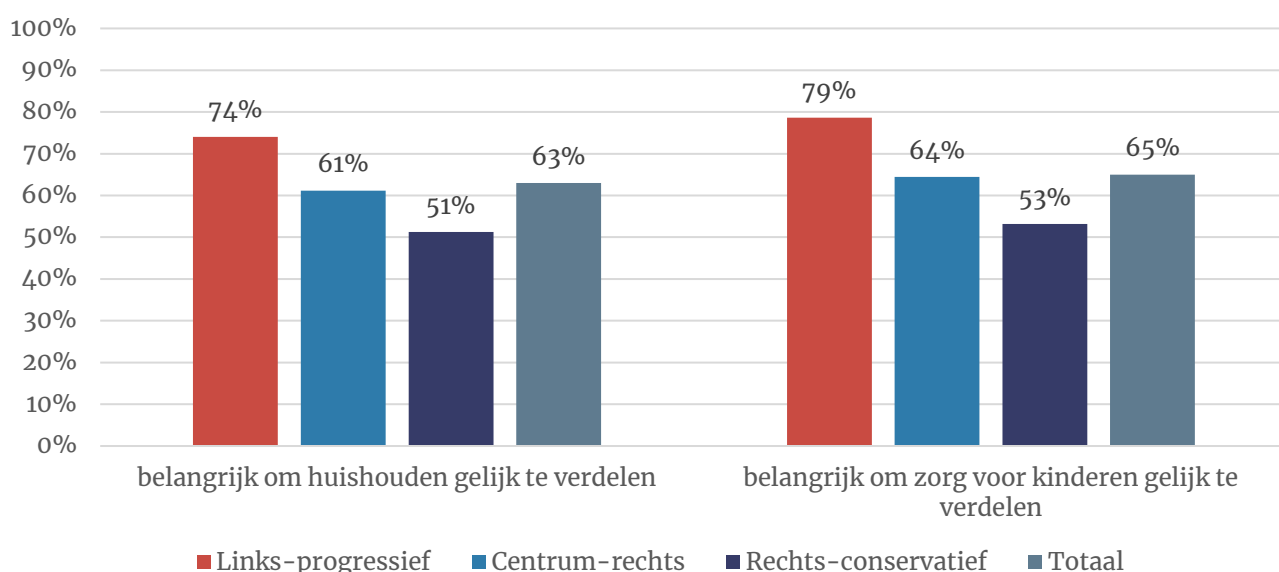


Tabel 3.3 Ik vind het belangrijk om de zorg voor kinderen gelijk te verdelen tussen mijn partner en mij

| % mee eens | Totaal | VVD | D66 | PVV | CDA | SP | PvdA | GL | FvD | PvdD | CU |
|------------|--------|-----|-----|-----|-----|-----|------|-----|-----|------|-----|
| Mannen | 65% | 68% | 80% | 75% | 75% | 78% | 48% | 86% | 36% | 75% | 73% |
| Vrouwen | 66% | 59% | 83% | 55% | 58% | 62% | 90% | 93% | 51% | 84% | 53% |

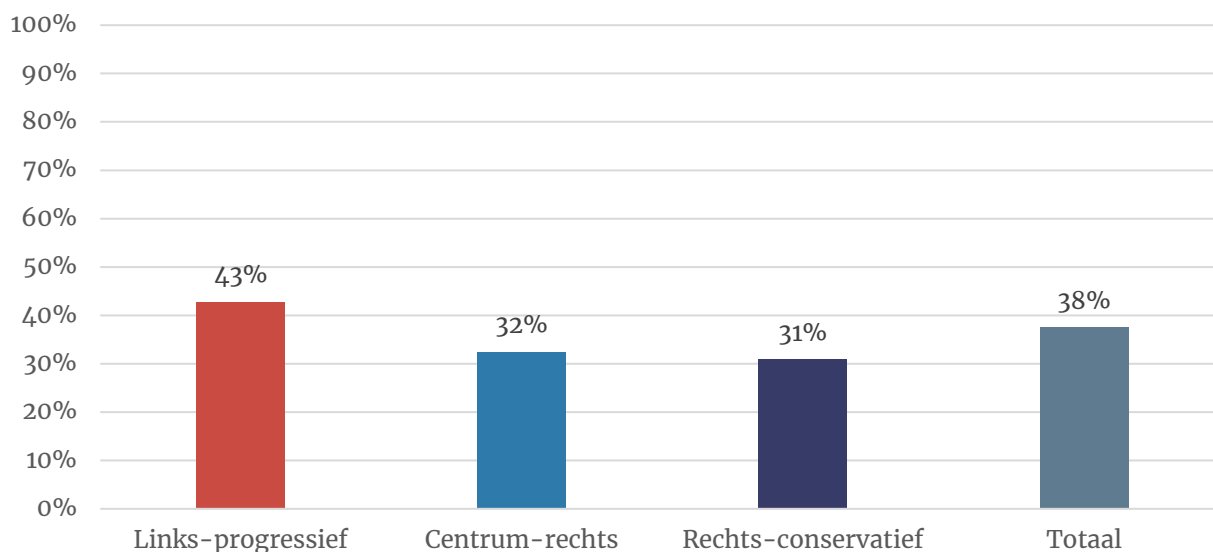
Vervolgens creëerden we drie groepen: links-progressief (D66, PvdA, GroenLinks, PvdD, Volt en Bij1), centrum-rechts (VVD, CDA, CU en 50Plus) en rechts-conservatief (PVV, FvD, JA21, BBB en SGP). Links-progressieve Nederlanders zeggen vaker dan gemiddeld dat ze het belangrijk vinden om het huishouden (74%) en de zorg voor kinderen (79%) gelijk te verdelen. In de conservatief-rechtse hoek vindt men dit beduidend minder belangrijk (51-53%)

Figuur 3.9: stellingen over verdeling onbetaald werk



Als we hen vervolgens vragen of ze huishoudelijke- en zorgtaken ongeveer gelijk verdelen met hun partner zien we dat links-progressieven (43%) dit vaker zeggen dan anderen (31-32%). Overigens hebben links-progressieve mannen (46%) dit idee vaker dan hun vrouwelijke partners (40%).

Figuur 3.10: mijn partner en ik verdelen de huishoudelijke- en zorgtaken ongeveer gelijk



Als we vervolgens kijken naar hoe veel uren men betaald en onbetaald werk doet naar politieke voorkeur en geslacht valt een aantal zaken op. Vrouwelijke kiezers van de links-progressieve partijen D66, GroenLinks en PvdD werken relatief veel uren buitenshuis (gemiddeld meer dan 20) en doen iets minder aan het huishouden en zorg voor de kinderen dan gemiddeld.

Voor vrouwelijke kiezers van de rechts-conservatieve partijen CDA, PVV en CU geldt het omgekeerde: relatief veel uren gaan zitten in het huishouden en de kinderen, relatief weinig in buitenshuis werk.

Hierbij moet wel rekening worden gehouden met de leeftijd van de kiezers, die van CDA en PvdA zijn relatief oud (dus weinig buitenshuis werk), die van D66, GL en PvdD zijn relatief jong. Bovendien zijn er voor sommige partijen weinig waarnemingen, dus zijn de verschillen indicatief.

Tabel 3.4: gewerkte uren per week (betaald en onbetaald) van vrouwen, naar stemgedrag TK2021

| Vrouwen | Tot | VVD | D66 | PVV | CDA | SP | PvdA | GL | FvD | PvdD | CU |
|-------------------------------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|
| Betaald werk | 17,5 | 18,4 | 24,0 | 16,0 | 11,8 | 12,5 | 11,2 | 23,7 | 14,4 | 24,2 | 8,2 |
| Huishouden | 11,9 | 11,5 | 10,3 | 14,0 | 15,6 | 12,2 | 12,3 | 9,7 | 11,1 | 9,1 | 14,2 |
| Zorg voor kinderen | 7,9 | 7,2 | 8,1 | 14,1 | 5,3 | 5,3 | 6,6 | 6,8 | 11,0 | 4,8 | 12,2 |
| Mantelzorg | 2,0 | 1,9 | 2,1 | 2,2 | 1,6 | 1,4 | 3,0 | 1,3 | 2,5 | 2,4 | 3,4 |
| Vrijwilligerswerk buitenshuis | 1,6 | 1,3 | 1,6 | 1,3 | 2,3 | 1,5 | 2,5 | 1,7 | 1,0 | 1,7 | 3,1 |
| | 40,9 | 40,3 | 46,0 | 47,6 | 36,7 | 33,0 | 35,5 | 43,0 | 39,9 | 42,2 | 41,0 |
| n = | 1088 | 201 | 165 | 92 | 72 | 69 | 57 | 54 | 36 | 45 | 42 |

Bij de mannen zien we dat kiezers van de progressieve partijen ongeveer evenveel buitenshuis werken en nauwelijks meer doen in het huishouden of voor de kinderen dan kiezers van de centrumrechtse of conservatieve partijen.

Tabel 3.5: gewerkte uren per week (betaald en onbetaald) van mannen, naar stemgedrag TK2021

| Mannen | Tot | VVD | D66 | PVV | CDA | SP | PvdA | GL | FvD | PvdD | CU |
|-------------------------------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|
| Betaald werk | 25,4 | 27,9 | 22,7 | 24,5 | 21,3 | 20,2 | 21,5 | 25,3 | 32,2 | 25,5 | 18,3 |
| Huishouden | 8,2 | 7,7 | 7,5 | 9,7 | 8,6 | 9,8 | 7,4 | 8,4 | 7,9 | 8,9 | 10,8 |
| Zorg voor kinderen | 3,8 | 4,5 | 3,2 | 3,8 | 5,1 | 5,9 | 1,8 | 2,1 | 6,5 | 0,7 | 2,1 |
| Mantelzorg | 1,7 | 1,5 | 1,1 | 3,6 | 1,7 | 2,1 | 1,0 | 1,3 | 1,6 | 1,4 | 3,7 |
| Vrijwilligerswerk buitenshuis | 1,8 | 0,9 | 2,4 | 1,4 | 2,9 | 2,5 | 2,2 | 1,8 | 0,8 | 1,3 | 4,7 |
| | 41,0 | 42,5 | 36,9 | 43,1 | 39,6 | 40,5 | 33,9 | 38,8 | 48,9 | 37,8 | 39,5 |
| n = | 1051 | 207 | 116 | 109 | 105 | 41 | 50 | 42 | 57 | 25 | 21 |

In tabel 3.6 zijn de kiezers weer verdeeld naar de drie stromingen. Het blijkt dat progressieven er iets beter in slagen de rollen gelijkmatiger te verdelen, maar ook bij deze groep zien we nog altijd een vrij traditioneel rollenpatroon. Progressieve mannen voeren meer betaald werk uit dan progressieve vrouwen en doen minder in het huishouden en voor de kinderen. De verschillen tussen de seksen bij andere politieke voorkeuren zijn doorgaans echter geprononceerder.

Tabel 3.6: werkverdeling naar politieke voorkeur

| | Vrouwen | | | | Mannen | | | |
|-------------------|-----------|-------------|----------------|---------------|-----------|-------------|----------------|---------------|
| | Totaal | Progressief | Centrum-rechts | Conser-vatief | Totaal | Progressief | Centrum-rechts | Conser-vatief |
| Betaald werk | 18 | 20 | 15 | 16 | 25 | 23 | 25 | 28 |
| Huishouden | 12 | 11 | 13 | 13 | 8 | 8 | 8 | 9 |
| Zorg kinderen | 8 | 7 | 7 | 12 | 4 | 3 | 4 | 5 |
| Mantelzorg | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 1 | 2 | 3 |
| Vrijwilligerswerk | 2 | 2 | 2 | 1 | 2 | 2 | 2 | 2 |
| Totaal | 41 | 41 | 39 | 45 | 41 | 38 | 41 | 46 |

3.8 Niet-westerse migranten wijken weinig af van autochtonen

Eerder zagen we dat Nederlanders het ‘bestrijden van ongelijkheid tussen mannen en vrouwen’ de meest belangrijke ongelijkheid vinden die bestreden moet worden. Belangrijker dan de ongelijkheid tussen arm en rijk, of tussen autochtone Nederlanders en Niet-westerse migranten.

Mensen met een niet-westerse achtergrond wijken hier niet veel vanaf: al vinden zij de *ongelijkheid tussen rijke en arme mensen* nipt belangrijker (score 8,0), gevolgd door het ‘bestrijden van ongelijkheid tussen mannen en vrouwen’ (7,9).

Nederlanders met een niet-westerse achtergrond vinden het ook belangrijk dat het huishouden en de zorg voor de kinderen gelijk wordt verdeeld. Dat eerste vinden vooral de NW-mannen.

De aantallen voor de NW-mannen en vrouwen zijn echter beperkt, dus uitkomsten zijn indicatief.

Tabel 3.7: stellingen over eerlijke verdeling huishoudelijk werk en zorgtaken (naar migratie-achtergrond)

| | Vrouwen | | | Mannen | | |
|--|---------|------------|------------|--------|------------|------------|
| | Totaal | autochtoon | NW-migrant | Totaal | autochtoon | NW-migrant |
| Ik vind het belangrijk om huishoudelijke taken gelijk te verdelen tussen mijn partner en mij | | | | | | |
| mee eens | 58% | 57% | 56% | 68% | 67% | 75% |
| neutraal | 21% | 20% | 31% | 19% | 19% | 17% |
| mee oneens | 21% | 23% | 13% | 12% | 13% | 6% |
| Ik vind het belangrijk om de zorg voor kinderen gelijk te verdelen tussen mijn partner en mij | | | | | | |
| mee eens | 66% | 65% | 68% | 65% | 65% | 62% |
| neutraal | 17% | 15% | 27% | 21% | 20% | 26% |
| mee oneens | 18% | 20% | 5% | 13% | 15% | 10% |
| n = | | 569 | 62 | | 576 | 76 |

Kijken we naar de feitelijke verdeling bij mensen die samenwonen dan blijkt ook bij de NW-Nederlanders dat mannen meer buitenshuis werken en vrouwen meer doen in het huishouden en voor de kinderen. Überhaupt werken NW-Nederlanders meer buitenshuis en doen ze ook (iets) meer thuis. Echter ook hier: De aantallen voor de NW-mannen en vrouwen zijn beperkt, dus uitkomsten zijn indicatief.

Tabel 3.8: werkverdeling naar etnische achtergrond

| | Vrouwen | | | Mannen | | |
|--------------------|---------------|-------------------|-------------------|---------------|-------------------|-------------------|
| | <i>Totaal</i> | <i>autochtoon</i> | <i>NW-migrant</i> | <i>Totaal</i> | <i>autochtoon</i> | <i>NW-migrant</i> |
| Betaald werk | 17,5 | 16,6 | 22,7 | 25,4 | 24,9 | 27,7 |
| Huishouden | 11,9 | 12,0 | 11,5 | 8,2 | 8,1 | 9,0 |
| Zorg kinderen | 7,9 | 7,8 | 10,5 | 3,8 | 3,7 | 5,6 |
| Mantelzorg | 2,0 | 1,9 | 1,5 | 1,7 | 1,7 | 1,3 |
| Vrijwilligers-werk | 1,6 | 1,7 | 0,7 | 1,8 | 1,9 | 1,6 |
| Totaal | 40,9 | 40,1 | 46,9 | 41,0 | 40,2 | 45,3 |

4 Financiële (on)afhankelijkheid

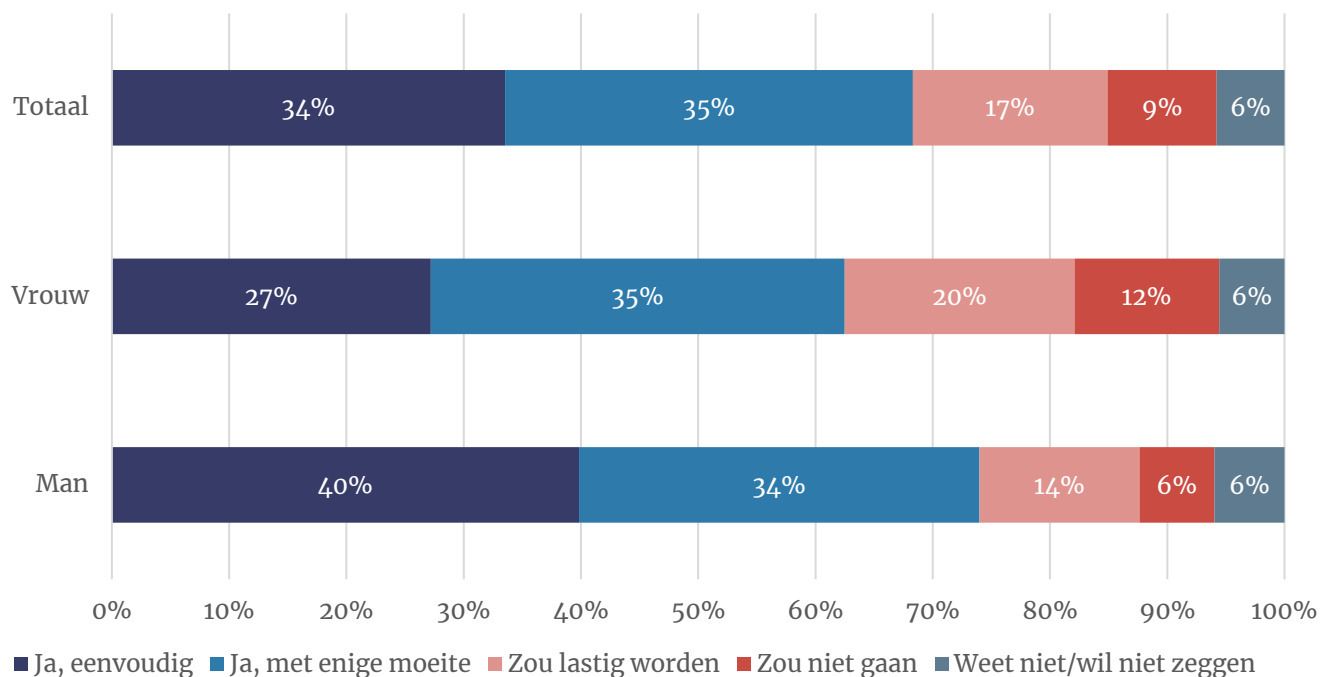
4.1 Vrouw verwacht eerder financiële moeilijkheden bij relatiebreuk

Aan mannen en vrouwen die nu samenwonen met hun partner vroegen wij of zij financiële moeilijkheden zouden verwachten als hun relatie op de klippen zou lopen. Een derde (32%) van de vrouwen verwacht moeite te krijgen om rond te komen. Twaalf procent zegt zelfs dat dit helemaal niet zou gaan.

Onder mannen is dit minder vaak een probleem. Een op vijf verwacht financiële moeilijkheden.

Figuur 4.1: stel dat u uit elkaar zou gaan (als u getrouwd bent: zou scheiden) en niet meer samen zou wonen. Zou u dan financieel in staat zijn voor uzelf (en uw eventuele kinderen) te zorgen?

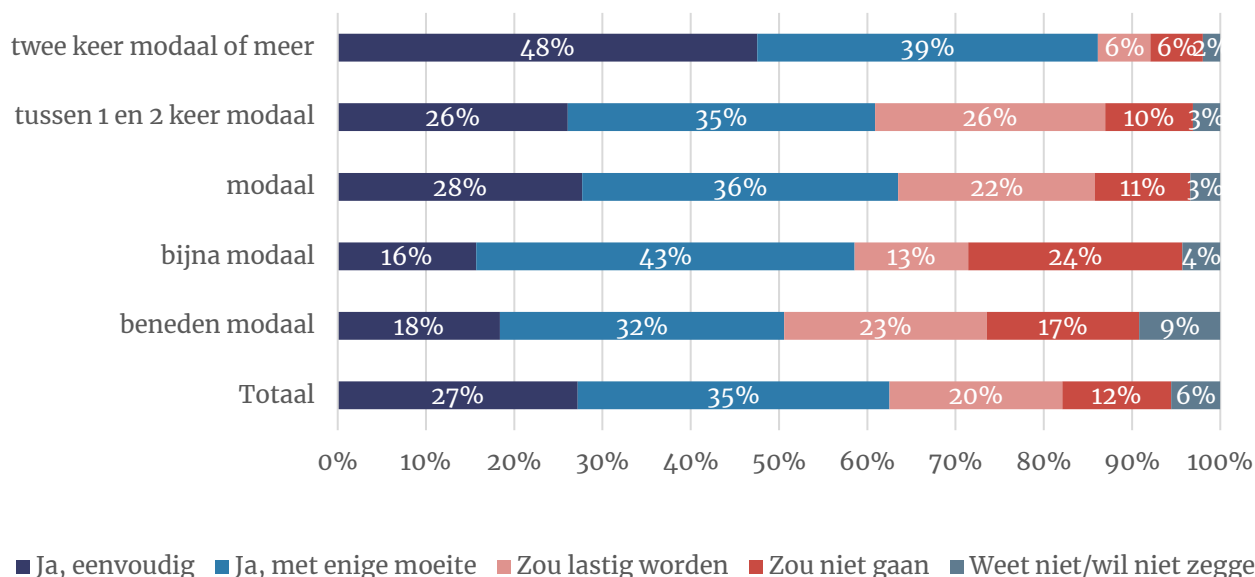
Basis: woont samen met partner (n=1.372)



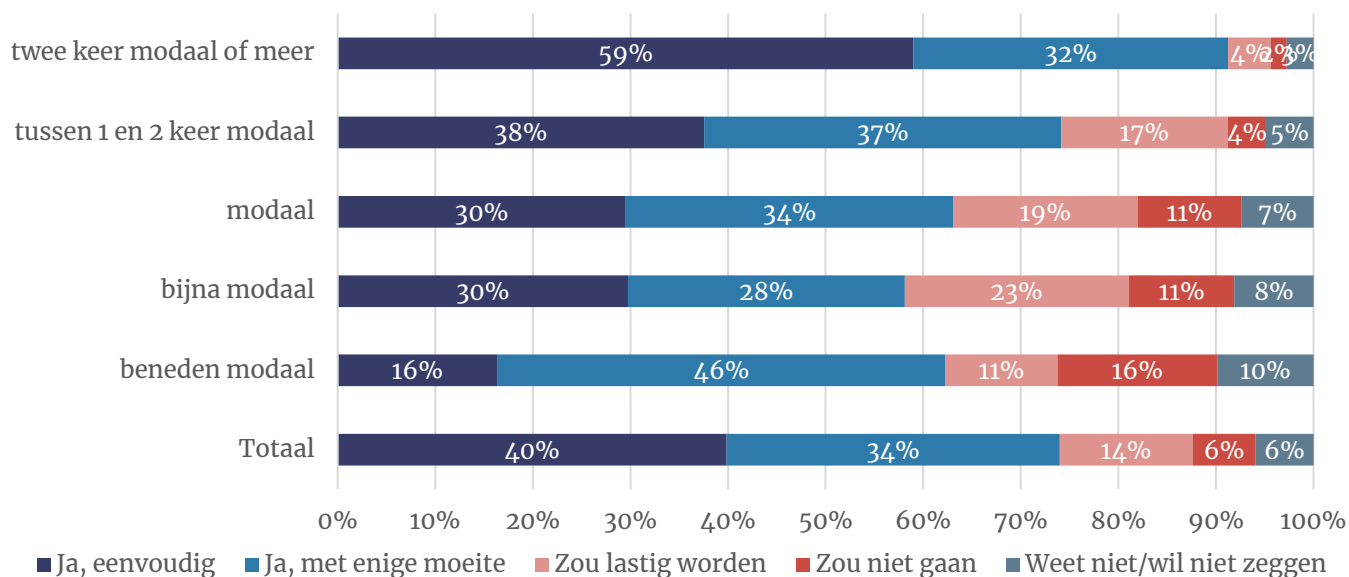
4.2 Verwachte moeilijkheden naar inkomen

Onderstaande figuren illustreren de verwachte moeilijkheden van mannen en vrouwen naar het inkomen van hun huishouden. In iedere inkomensgroep verwachten vrouwen eerder in de problemen te komen.

Figuur 4.2: stel dat u uit elkaar zou gaan (als u getrouwd bent: zou scheiden) en niet meer samen zou wonen. Zou u dan financieel in staat zijn voor uzelf (en uw eventuele kinderen) te zorgen (naar inkomen huishouden). Basis: vrouwen die samenwonen met partner (n=665)



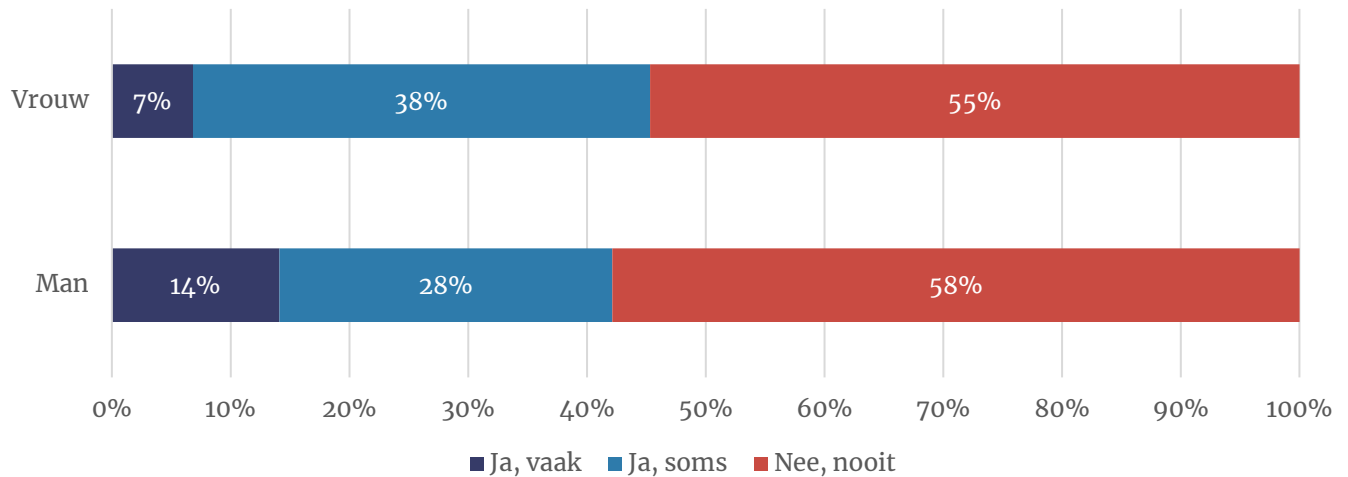
Figuur 4.3: stel dat u uit elkaar zou gaan (als u getrouwd bent: zou scheiden) en niet meer samen zou wonen. Zou u dan financieel in staat zijn voor uzelf (en uw eventuele kinderen) te zorgen (naar inkomen huishouden). Basis: mannen die samenwonen met partner (n=706)



4.3 Meesten in precare positie maken zich geen zorgen

Degenen die verwachten in de financiële moeilijkheden te kunnen komen als zij zouden breken met hun partner maken zich doorgaans (55-58%) hier geen zorgen over. Dit geldt voor zowel mannen als vrouwen.

Figuur 4.4: u zou dus niet of met enige moeite voor uzelf (en uw eventuele kinderen) kunnen zorgen als u alleen zou leven. Maakt u zich daar wel eens zorgen over? Basis: samenwonend en zou mogelijk in problemen komen na relatiebreuk (n=348)



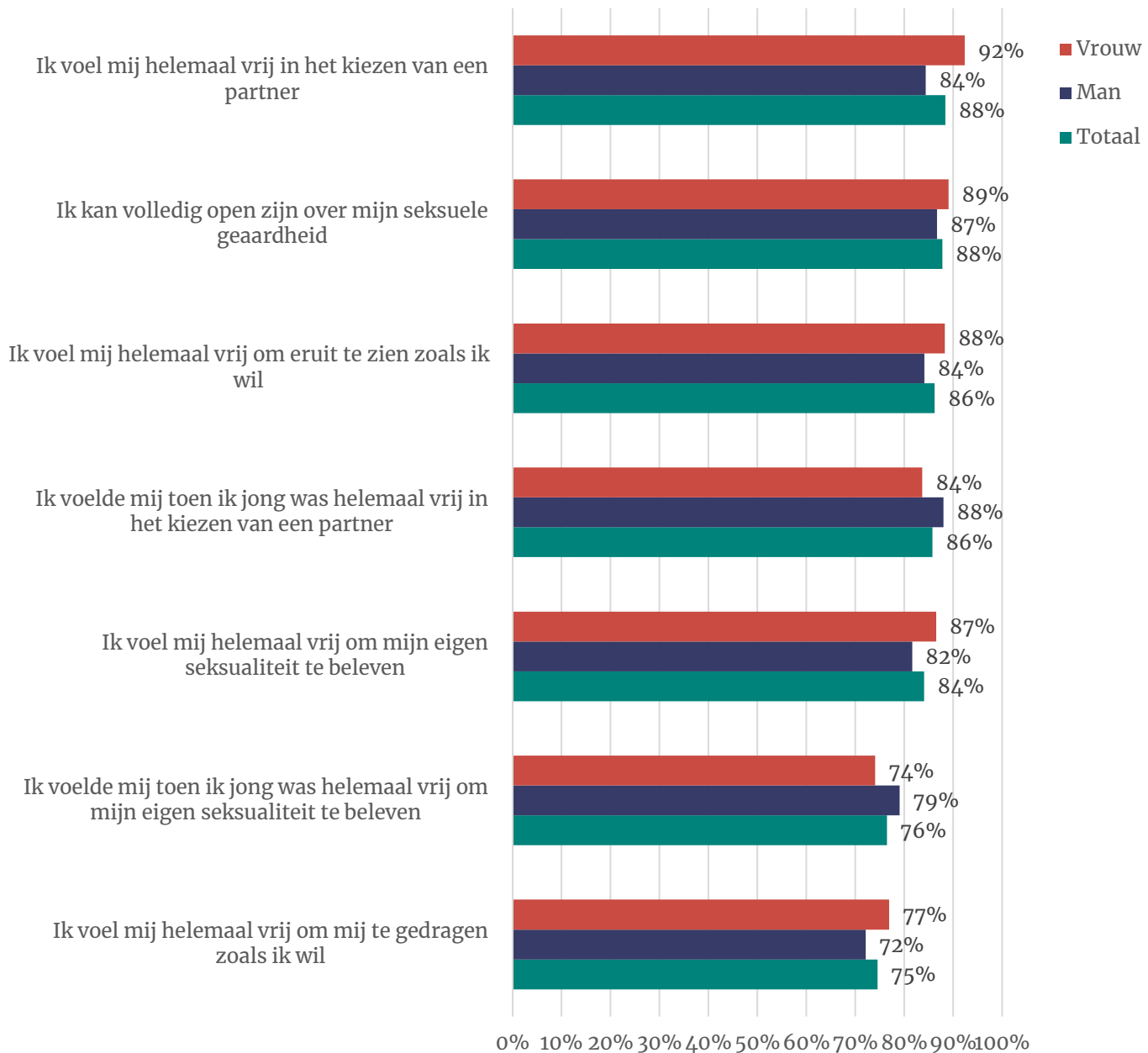
5 Gevoel van vrijheid

5.1 Mannen en vrouwen voelen zich doorgaans vrij

Over het algemeen is er in Nederland een sterk gevoelde vrijheid als het gaat om relaties en seksualiteit. Mannen en vrouwen verschillen hierin weinig van elkaar. Het enige duidelijke verschil is dat vrouwen (92%) significant vaker aangeven zich helemaal vrij te voelen in het kiezen van een partner dan mannen (84%).

Figuur 5.1: kunt u aangeven in hoeverre u het eens of oneens bent met de volgende stellingen?

Basis: gehele steekproef (n=2.146). De vragen met die beginnen met 'toen ik jong was' zijn alleen gesteld aan mensen van boven de 40 jaar (n=1.542).



Seksuele vrijheid

Veertigplussers voelden zich vroeger minder vrij om hun seksualiteit te beleven (76%) dan alle Nederlanders nu (84%). Onder vrouwen zien we dat het voor allen, nu (87%) hoger ligt dan onder de veertigers, vroeger (74%).

Als we dit naar leeftijd onder elkaar zetten, zien we een positief verschil van vroeger naar nu voor alle sekse-leeftijdsgroepen, met uitzondering van de 65+ mannen, hier blijft het ongeveer gelijk. Van deze groep antwoordt 10 procent negatief (niet mee eens) en 14 procent neutraal.

Een vrouw licht dit als volgt toe: *‘De seksualiteit heeft meer ruimte gekregen en vroeger had ik door mijn werk geen tijd om een partner te vinden.’* Een andere vrouw: *‘Er is nu in de maatschappij meer ruimte om te zijn wie je bent. Wanneer dit niet geaccepteerd wordt in je gezin/familie/vriendenkring, is er gemakkelijker een groep mensen te vinden waar je wel jezelf kunt zijn.’*

Een man verwoordt het zo: *‘Ik ben een blanke, heteroseksuele man. Dan zit je al snel in het verdomhoekje’*

Tabel 5.1: kunt u aangeven in hoeverre u het eens of oneens bent met onderstaande stellingen?

Basis: gehele steekproef (n=2.146).

| % mee eens | To- taal | sekse | | homo | | vrouw | | | | man | | | |
|---|-------------|-------|-----|------------------|-----|-----------|-----------|-----------|-----|-----------|-----------|-----------|-----|
| | | man | vrw | man ¹ | vrw | 16- 34 | 35- 49 | 50- 64 | 65+ | 16- 34 | 35- 49 | 50- 64 | 65+ |
| Ik voel mij helemaal vrij om mijn eigen seksualiteit te beleven | 84% | 82% | 87% | 79% | 71% | 87% | 89% | 88% | 85% | 86% | 84% | 88% | 75% |
| Ik voelde mij toen ik jong was helemaal vrij om mijn eigen seksualiteit te beleven (alleen 40+) | 76% | 79% | 74% | 58% | 60% | | 76% | 76% | 73% | | 77% | 81% | 78% |

Veel mensen zeggen dat ze zich nu vrij voelen, maar vroeger niet. Vaak heeft de kerk of de conservatieve samenleving van vroeger hiermee te maken. Sommige mensen (vaak vrouwen) voelen zich ook nu nog beknot in hun vrijheid.

¹ Alleen samenwonenden (aan hen hebben we gevraagd met wie ze samenwonen: man of vrouw)



Vrouw

Ik voel me nu volkomen vrij maar in de jaren 50/60 in een streng christelijk gezin ontzettend beknot en onvrij.

- *'Ik zou het liefst altijd in een oude joggingbroek en oude trui rondlopen, maar dat accepteert mijn werk / partner / vrienden / familie / burens niet. En ik zou het liefst stoppen met werken en lekker doen waar ik zin in heb, maar dat kan nu eenmaal niet in de meeste moderne samenlevingen.'*
- *'Ik woon in een dorp. En ik heb in dit dorp altijd een eigen drukbezochte zaak gehad. Dus iedereen kent me. Er wordt toch verwacht om aan een bepaald patroon te voldoen, even daarbuiten word je er al op aangesproken.'*
- *'Ik voel mij af en toe niet vrij om als vrouw alleen op stap te gaan (wandelen, fietsen) i.v.m. mogelijke onveilige situaties.'*
- *'Maatschappelijke druk zorgt ervoor dat je in het stramien loopt. Dan val je niet op, dan krijg je geen commentaar en word je beschouwd als "gewoon" of "normaal". Wij hebben een eigen bedrijf in een behoorlijk conservatieve, christelijke omgeving. Binnen deze conservatieve cultuur overleven wij.'*
- *'Als vrouw alleen zijn er sociale situaties waar je niet met rust wordt gelaten. Bijvoorbeeld grote concert locaties / plaatsen waar veel diverse mensen komen. Ik ben op openlucht evenementen vaak door dronken mannen benaderd die geen 'nee' kunnen accepteren zodat bij ze weglopen (en daarmee bijvoorbeeld een comfortabele kijk/luisterplek opgeven) de enige niet-agressieve oplossing van het probleem was.'*

Man

- *'Als conservatieve Nederlander word je vaak compleet belachelijk gemaakt omwille van je denkbeelden door de progressieve meerderheid.'*

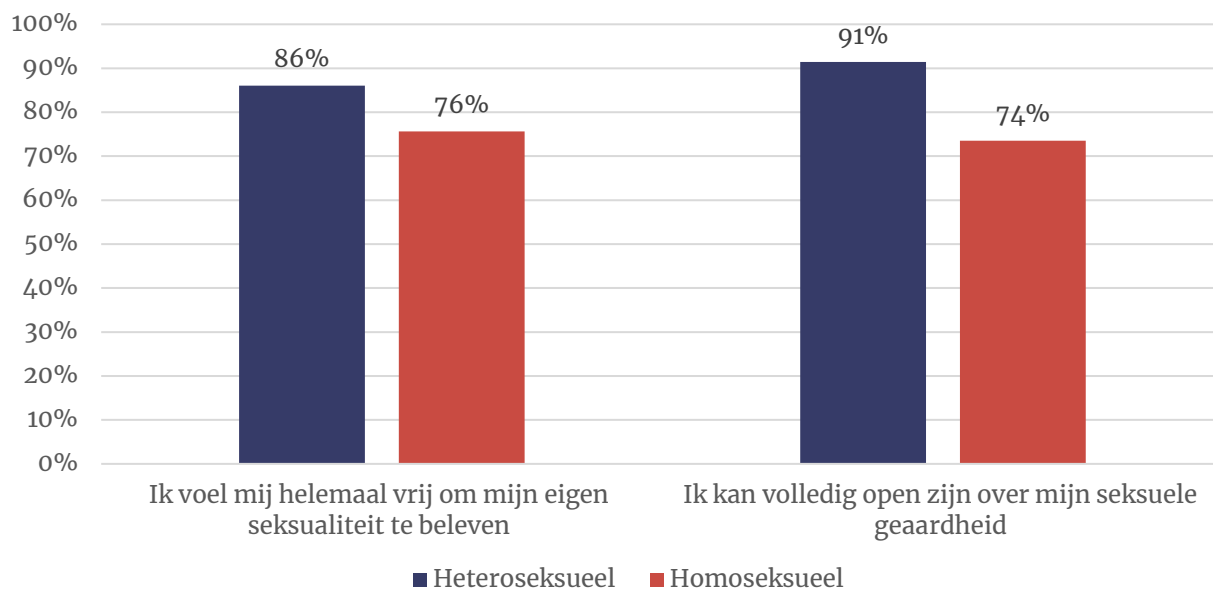


5.2 Homoseksuelen voelen zich minder vrij

Mensen die samenwonen met iemand van dezelfde sekse voelen zich minder vrij om hun seksualiteit te beleven dan heteroseksuelen die samenwonen. Vooral de mate waarin men open kan zijn over de seksuele voorkeur is beduidend lager onder homoseksuelen (74% mee eens, 15% neutraal, 11% mee oneens) dan heteroseksuelen (91% mee eens).

Figuur 5.2: kunt u aangeven in hoeverre u het eens of oneens bent met onderstaande stellingen? Laten zien: deel bevolking dat het (helemaal) eens is met stelling naar seksuele voorkeur.

Basis: gehele steekproef (n=2.146).



Tabel 5.2: Ik kan volledig open zijn over mijn seksuele geaardheid

| % mee eens | To-taal | sekse | | homo | | vrouw | | | | man | | | |
|------------|---------|-------|-----|------------------|-----|-------|-------|-------|-----|-------|-------|-------|-----|
| | | man | vrw | man ² | vrw | 16-34 | 35-49 | 50-64 | 65+ | 16-34 | 35-49 | 50-64 | 65+ |
| 88% | | 87% | 89% | 76% | 70% | 90% | 92% | 90% | 89% | 87% | 90% | 90% | 85% |

Negen op de tien Nederlanders (88%) zeggen dat ze volledig open kunnen zijn over hun seksuele geaardheid. Onder mensen die samenwonen met iemand van dezelfde sekse ligt dit lager (74%), en vooral lesbische vrouwen voelen zich hier minder vrij (70% mee eens, 18% neutraal, 12% niet mee eens).

Vrouwen

- ‘Er zijn altijd verwachtingen en oordelen vanuit de heteronormatieve samenleving waardoor ik mij niet volledig vrij voel om mij te uiten zoals ik dat zou willen.’
- ‘Haat jegens LHBTIQA+ mensen blijft sterk en zichtbaar, en voelbaar.’
- ‘In Nederland kun je niet altijd open lesbisch zijn.’

² Alleen samenwonenden (aan hen hebben we gevraagd met wie ze samenwonen: man of vrouw)

- *‘Als lesbische vind ik dat ongelijkheid alleen maar groter is geworden omdat mensen in de LHBT gemeenschap als speciaal willen worden behandeld ook al claimen ze dat ze juist gelijkheid nastreven.’*

Mannen

- *‘Als homo zijnde voel ik me niet veilig in het openbaar. Vooral commentaren en uitschelden door getinte mensen zorgen voor onveilig gevoel.’*
- *‘Hand in hand lopen over straat en kussen in het openbaar voel ik me bekeken. Vooroordelen over homoseksualiteit. Kinderen hebben als homo waar mensen een mening over hebben.’*
- *‘Ik ben biseksueel. Dat wordt in een groot deel van de maatschappij slecht geaccepteerd. Minder nog dan homoseksualiteit.’*
- *‘In mijn eigen bubbel voel ik mij vrij, maar zodra ik een andere bubbel instap dan moet ik eerst testen hoe er op mijn geaardheid gereageerd wordt en of ik het überhaupt kan benoemen.’*
- *‘Je wordt meteen aan een label gekoppeld – je bent óf hetero óf een ‘LHBT’er’ met de bijbehorende stereotypen.’*
- *‘Kinderen en familie weten niet dat ik het leuk vind mij te verkleden als vrouw.’*
- *‘Mij is vroeg geleerd wat goed en fout was. Anders zijn was geen optie en nu nog steeds niet.’ Hier ben ik zelfs op mijn werk tegen aan gelopen en daarom zit ik nu ziek thuis.*
- *‘Waarom ik me niet vrij voelde: Dat kwam door de gereformeerde gemeenschap die hoewel zelf niet praktiserend mij toch de cultuur door de strot geduwd werd.’*

Non-binair

- *‘In mijn sociale leven zijn mensen acceptierend maar ik werk in een zeer religieus dorp en met oudere conservatievere collega’s.’*



5.3 Meeste vrouwen voelen zich 'net zo vrij als man' en vice versa

Twee op drie vrouwen (67%) voelen zich net zo vrij als een man te voelen, 17% antwoordt hier neutraal op, 14 procent is het er niet mee eens. Lesbische vrouwen antwoorden relatief vaak neutraal (29%).

Zes op tien mannen (62%) zeggen zich net zo vrij te voelen als een vrouw, de verschillen met de homoman zijn klein.

Tabel 5.3: in hoeverre bent u het eens met de volgende stelling: ik voel mij net zo vrij als een man (indien vrouw)/ een vrouw (indien man)?

Laten zien: deel bevolking dat het (helemaal) eens is met stelling naar geslacht. Basis: gehele steekproef (n=2.146).

| | Alle vrouwen | Lesbische vrouw | Alle mannen | Homo man |
|-----------------------|--------------|-----------------|-------------|----------|
| (helemaal) mee eens | 67% | 64% | 62% | 62% |
| Neutraal | 17% | 29% | 15% | 19% |
| (helemaal) mee oneens | 14% | 6% | 10% | 9% |
| Weet niet | 2% | 2% | 12% | 9% |

6 Emancipatie

6.1 Driekwart vindt zichzelf geëmancipeerd

De ruime meerderheid van de Nederlanders ziet zichzelf als geëmancipeerd. Dat geldt voor zowel mannen (73%) als vrouwen (78%).

Tabel 6.1: in hoeverre bent u het eens met de volgende stelling: ik ben geëmancipeerd.

Basis: gehele steekproef (n=2.146).

| | Mannen | Vrouwen |
|-----------------------|--------|---------|
| (helemaal) mee eens | 73% | 78% |
| Neutraal | 17% | 16% |
| (helemaal) mee oneens | 4% | 3% |
| Weet niet | 6% | 3% |

6.2 Wat verstaat men onder emancipatie?

Op de vraag ‘U noemt zichzelf geëmancipeerd. Kunt u in uw eigen woorden uitleggen wat u hieronder verstaat?’ zien we bij mannen en vrouwen andere antwoorden, vooral omdat mannen bij emancipatie denken aan ‘vrouwen dienen dezelfde rechten te hebben als mannen’ en aan wat emancipatie voor hen zelf kan betekenen. Vrouwen antwoorden vaak voor zichzelf en benadrukken dat emancipatie betekent dat ze zelfstandig en onafhankelijk kunnen en willen zijn.

Vrouw

- ‘Als alleenstaande vrouw hou ik mijn eigen broek op.’
- ‘Altijd door te werken voor mijn eigen inkomen gezorgd, naast mijn partner.’
- ‘Ben door niemand tegengehouden in al mijn levenskeuzes.’
- ‘Ben opgegroeid in de tijd van de dolle Mina’s. Opgekomen voor mijn eigen ideeën, identiteit en vrijheden. In mijn tijd was het normaler om te doen en laten wat je wou. Nu is dat bijna niet meer mogelijk.’
- ‘Dat binnen ons huishouden mijn man en ik gelijk zijn en dat ik dit uitdraag in de wereld en onze opvoeding. Dat ik het belangrijk vind dat onze dochters dezelfde kansen krijgen als onze zoon. Zowel thuis als in de maatschappij en dat ik hiervoor zal strijden indien nodig. Dat iedereen gelijk is ook al kun je niet hetzelfde, niet alleen man, vrouw, maar ook qua afkomst, leeftijd, geardeid etc.’
- ‘Dat de rollen in m'n directe leven, en hoe ik de maatschappij in bredere zin graag ingevuld zie, volledig losgekoppeld is van gendergrenzen.’
- ‘Dat het voor mij niet uitmaakt of iemand een man of vrouw (of anders) is, in de meest brede zin. Iedereen is vrij om zijn leven in te vullen naar eigen wens en ik probeer iedereen altijd te beoordelen op kwaliteiten, niet op sekse.’
- ‘Dat ik een onafhankelijke vrouw ben. Er wel voor kies om binnen onze relatie meer taken te doen. Financieel gezien verdien ik meer in minder uren dan mijn partner.’
- ‘Een volwaardig leven leiden doe je niet alleen, maar betekent ook dat je anderen uitnodigt om binnen wat mogelijk is en een ander niet schaadt een volwaardig leven te leiden. Dit doe ik door



gesprekken aan te gaan over rechten en plichten. Voor mij gaat het ook om actieve rol in de samenleving. En in sommige zaken voortouw te nemen, zoals rechten van vrouwen. Of aanklaarten van discriminatie en racisme. Daarnaast ben ik dankbaar dat ik mijn eigen inkomen verdien. En daarmee zeggenschap op heel veel punten in mijn leven heb t.o.v. mijn voorouders.'

- 'Eigen mening die er toe doet, maar ook ervaar ik geregeld dat de stem van een man meer gewicht in de schaal legt. Hierom laat ik wel eens zaken aan mijn man over om een beter resultaat te bereiken.'
- 'Er is in mijn beleving sprake van gelijkwaardigheid en gelijke kansen. Ik ga uit van hoe een mens is en niet wat hij/zij doet of geaardheid en ras is.'
- 'Zodra je het bemerkt, dat je vrouw-zijn je een achterstelling is, direct er iets van zeggen en meteen voor jezelf opkomen...Ook wanneer dat nadelige consequenties kan geven.'
- 'Zonder invloed van omgeving zelf bepalen wat je wilt/doet en gedraagt.'

Man

- 'Alhoewel er geen "domme" vragen gesteld kunnen worden, beantwoord ik deze dus heel graag. Ik als man draag graag die 25kg zak aardappels naar binnen en laat dat met evenveel liefde over aan mijn vrouw.'
- 'Accepteren dat anderen anders kunnen en mogen zijn dan ikzelf op alle gebied.'
- 'Als universeel wezen geplaatst in het mannelijke lichaam accepteer ik elke ander vorm van geaardheid, ras, sekse en leeftijd.'
- 'Ben absoluut voor gelijkheid in allerlei vormen en gedraag me hier ook naar.'
- 'Ben voor gelijke behandeling. Wanneer mogelijk en redelijk.'
- 'Bij ons zijn de rollen al 40 jaar omgedraaid, mijn vrouw deed het betaalde werk en ik het huis de tuin en de kinderen (en nog een heleboel andere dingen).'
- 'Een vrouw kan en mag alles wat een man ook kan en mag. Er mag geen verschil zijn.'
- 'Onderscheid tussen man en vrouw is geen thema, ik vind het vanzelfsprekend dat ze gelijke rechten hebben en handel daar ook naar.'
- 'Respect voor vrouwen. Ik vind dat vrouwen hetzelfde salaris moeten verdienen als mannen in dezelfde functie.'
- 'Vrijheid in uitvoering van taken in gezinsleven.'
- 'Vroeger waren de rollen verdeeld tussen mannen en vrouwen, ik doe nu alles wat vrouwen vroeger zouden doen, koken, huishouden, verzorging etc.'
- 'Vrouwen en mannen gelijk in taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden. Hier kan je samen met je partner een gewenste verdeling in maken op basis van talenten.'
- 'Zijn en doen wat ik wil doen, zonder gehinderd te worden door anderen of door wet- en regelgeving.'
- 'Zo goed en kwaad als het gaat vooroordelen proberen los te laten en kijken naar hoe mooi mensen zijn zoals ze zijn.'



6.3 Bijna niemand wil geëmancipeerder zijn

Slechts twaalf procent van de Nederlanders zou graag geëmancipeerder willen zijn. Dit geldt voor 9 procent van de mannen en 14 procent van de vrouwen.

6.4 Een op drie denkt zelf wat te winnen bij emancipatie

Vrouwen (42%) hebben vaker het idee dan mannen (26%) dat zij wat te winnen hebben bij emancipatie.

Tabel 6.2: in hoeverre bent u het eens met de volgende stelling: ik heb zelf wat te winnen bij emancipatie.
Basis: gehele steekproef (n=2.146).

| | Mannen | Vrouwen |
|-----------------------|--------|---------|
| (helemaal) mee eens | 26% | 42% |
| neutraal | 36% | 34% |
| (helemaal) mee oneens | 25% | 14% |
| weet niet | 13% | 11% |



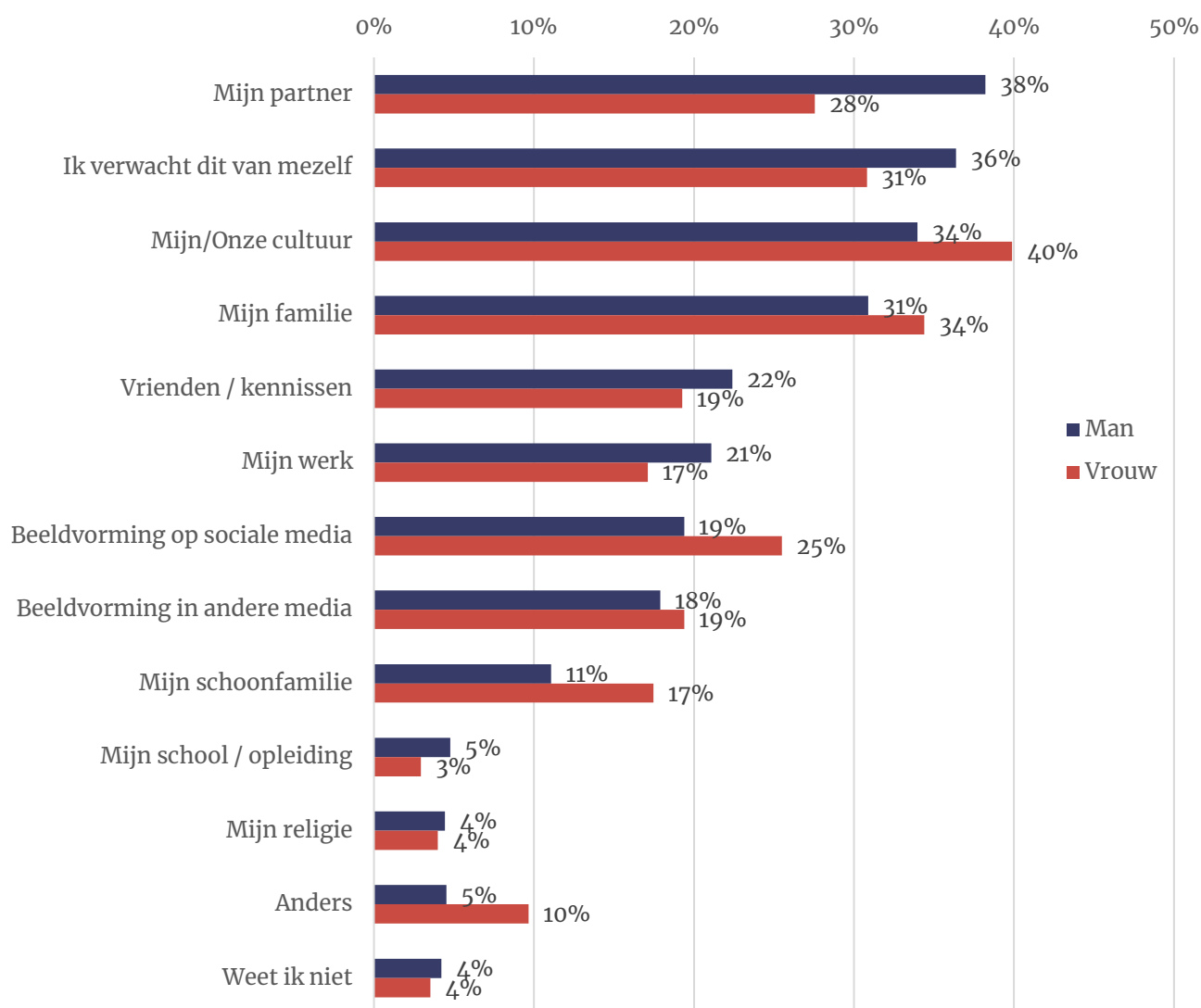
6.5 Meerderheid voelt verwachtingen vanwege geslacht

Een op zeven (14%) Nederlanders voelt in sterkte mate 'dat er iets van hen verwacht wordt vanwege hun geslacht'. Dit geldt in enige mate voor 42 procent. In totaal heeft 56 procent dit gevoel dus wel eens.

Vrouwen (54%) en mannen (58%) hebben dit gevoel ongeveer net zo vaak.

Als we vragen wie dit van hen verwacht zien we enkele verschillen tussen mannen en vrouwen. Mannen hebben vaak (38%) het idee dat hun partner dit van hun verwacht of verwachten dit van zichzelf (36%). Vrouwen noemen daarentegen vaker hun cultuur (40%).

Figuur 6.1: u heeft wel eens het idee dat er iets van u verwacht wordt vanwege uw geslacht. Wie verwacht dit van u? Basis: Nederlanders die dit gevoel hebben (n=1.179).



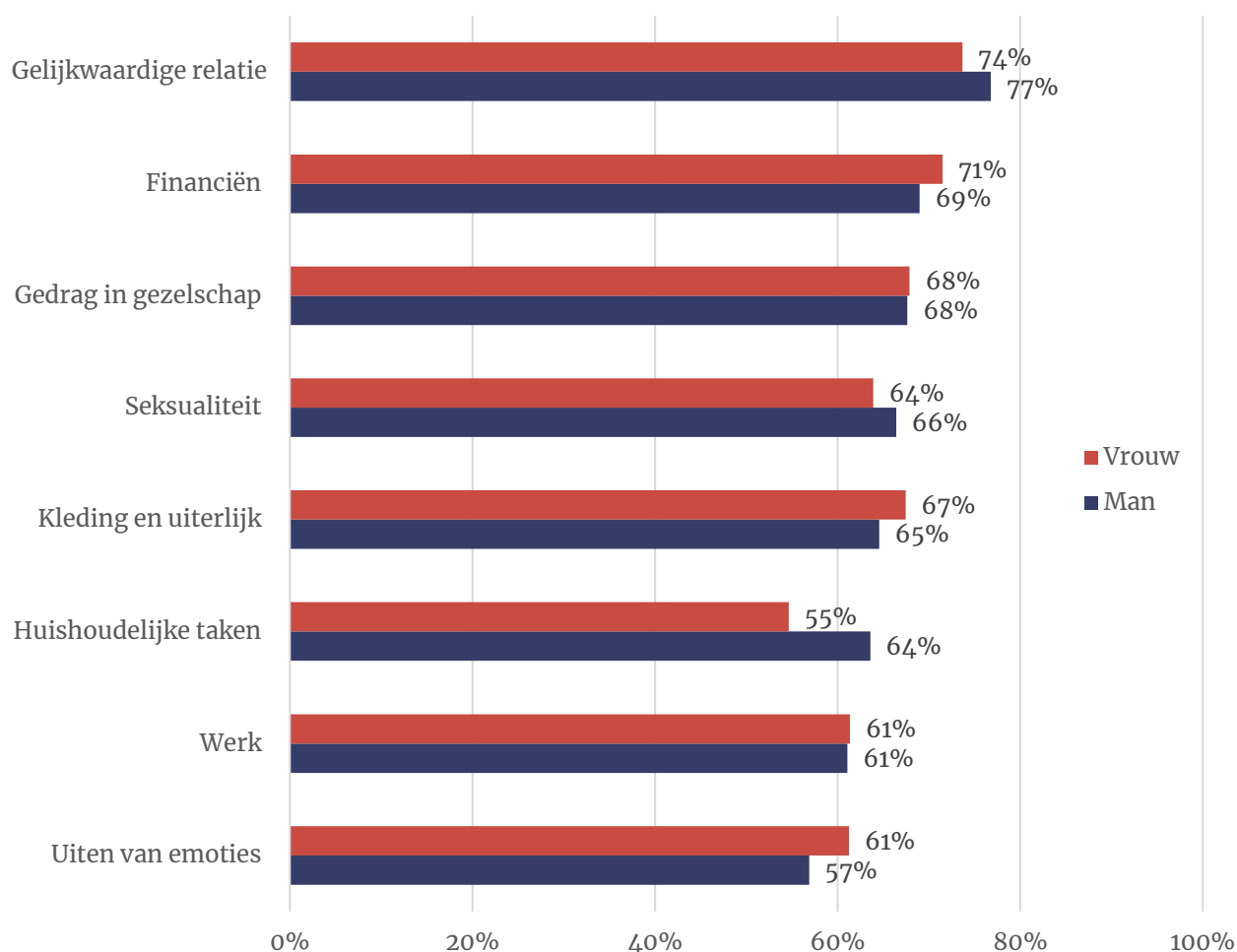
6.6 Man vindt zichzelf huishoudelijk geëmancipeerd, vrouw op arbeidsmarkt

Onderstaande figuur illustreert hoe geëmancipeerd mannen en vrouwen zich vinden op negen thema's. De meerderheid van de vrouwen en mannen vinden zichzelf op het thema 'huishoudelijke taken' en 'werk' geëmancipeerd terwijl we eerder constateerden dat beide soorten werk sterk samenhangen met traditionele rolpatronen (mannen doen meer betaald werk, vrouwen doen meer huishoudelijk werk).

Respondenten konden ook aangeven dat zij vonden dat dit thema niets met emancipatie te maken heeft. Bij ieder thema vindt 10 tot 15 procent dat.

Figuur 6.2: op welke gebieden vindt u zichzelf geëmancipeerd? En op welke manier vindt u uw partner geëmancipeerd? Kunt u dit aangeven met een cijfer van 1 (helemaal niet geëmancipeerd) tot 5 (helemaal geëmancipeerd)?

Laten zien: mannen en vrouwen die zichzelf als geëmancipeerd zien (gaven een 4 of 5 als cijfer).
Basis: gehele steekproef (n=2.146).

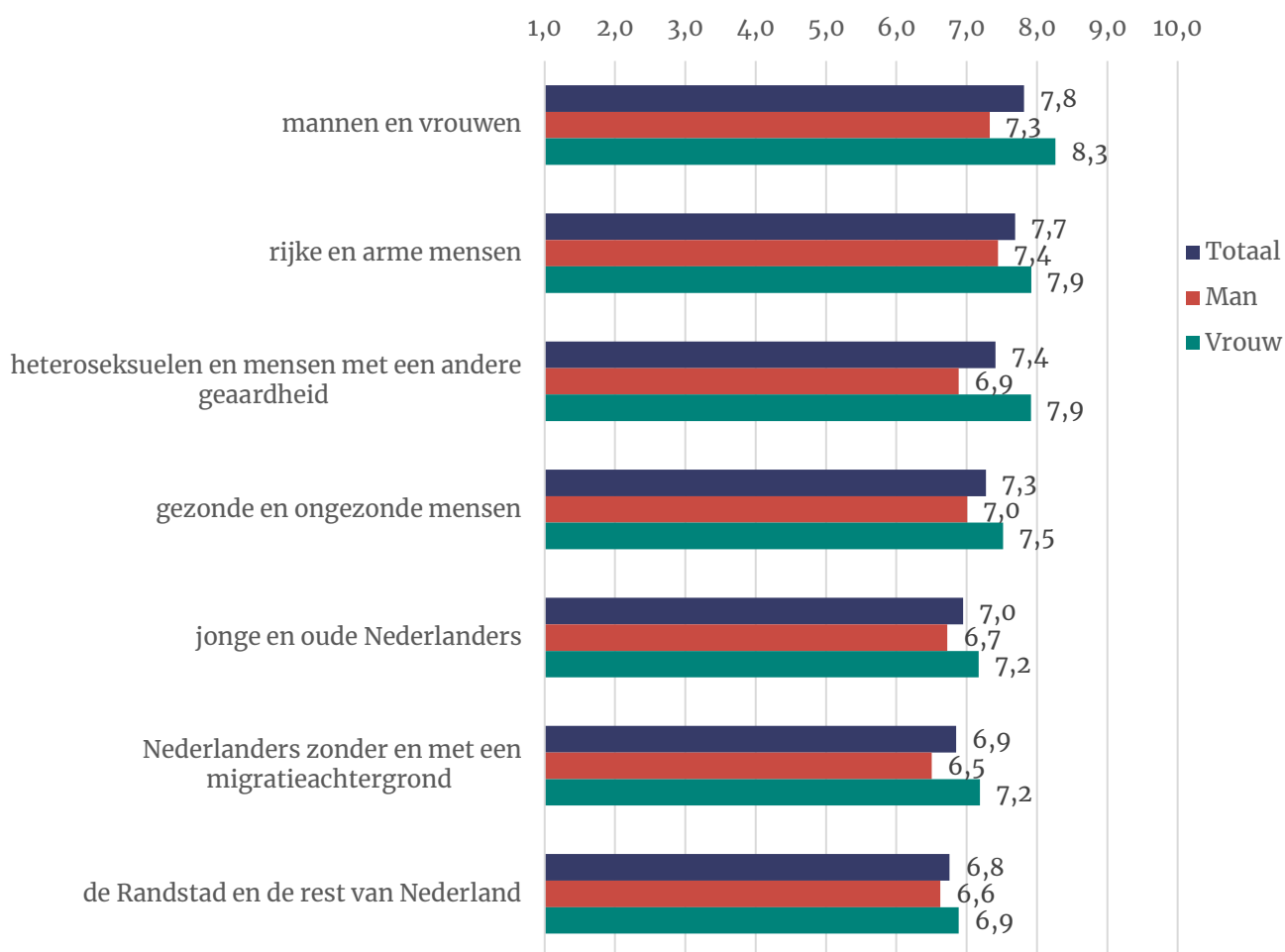


7 Ongelijkheid

7.1 Ongelijkheid tussen mannen en vrouwen gezien als meest belangrijk

Nederlanders zien het bestrijden van ongelijkheid tussen mannen en vrouwen als de meest belangrijke ongelijkheid om te bestrijden. Voor vrouwen komt dit op de eerste plek, voor mannen op de tweede. Zij beschouwen de ongelijkheid tussen rijk en arm als nipt belangrijker.

Figuur 7.1: hoe belangrijk acht u het bestrijden van de volgende ongelijkheden? Kunt u dat uitdrukken in een cijfer van 1 (volstrekt onbelangrijk) en 10 (essentieel) U kunt ook aangeven dat u geen ongelijkheid ziet tussen deze groepen. Basis: gehele steekproef (n=2.146).

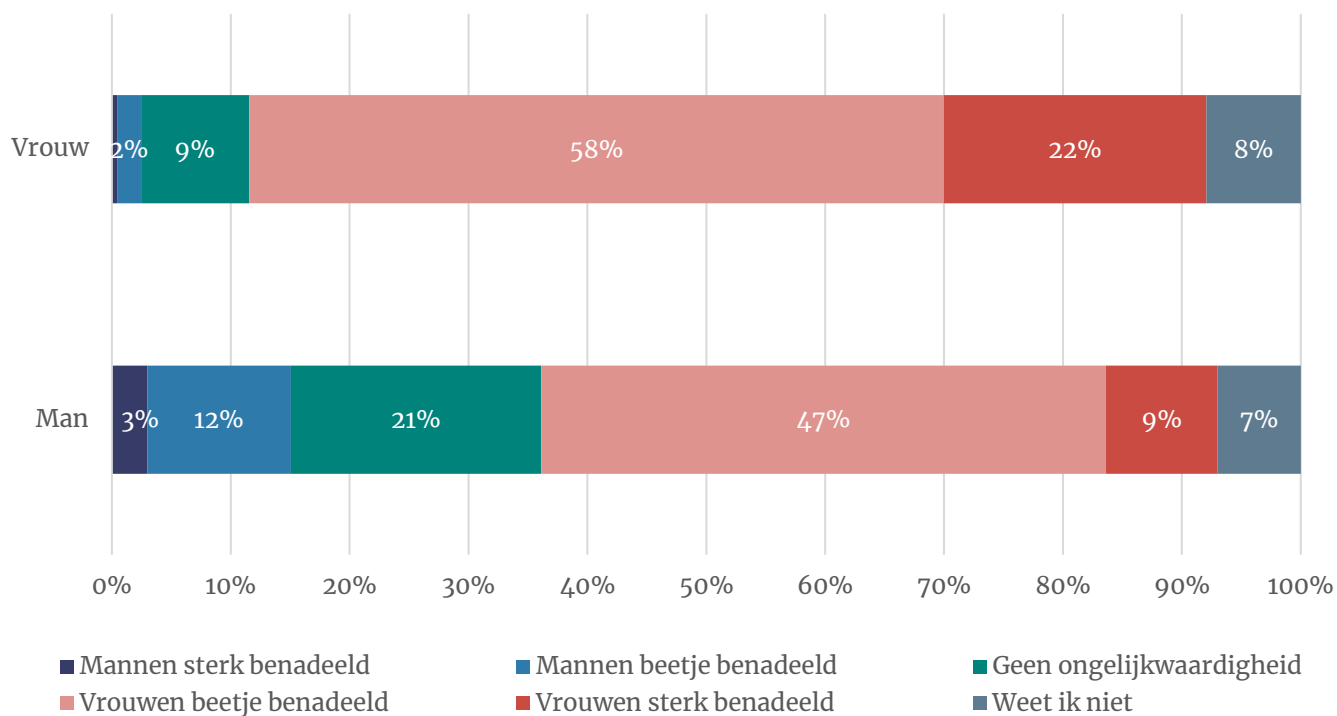


7.2 Meesten vinden dat vrouwen worden benadeeld

De meeste vrouwen (70%) en de meeste mannen (56%) vinden dat vrouwen worden benadeeld in Nederland ten opzichte van mannen. Vijftien procent van de mannen geeft echter aan dat zij vinden dat mannen benadeeld worden.

Figuur 7.2: vindt u dat er ongelijkwaardigheid is tussen mannen en vrouwen in Nederland? Zo ja, hoe?

Basis: gehele steekproef (n=2.146).



8 Stellingen

8.1 Mannen en vrouwen verschillen van mening over ...

We legden een aantal stellingen voor die te maken hebben met actuele kwesties. Allereerst enkele stellingen met een emancipatoir of feministische lading.

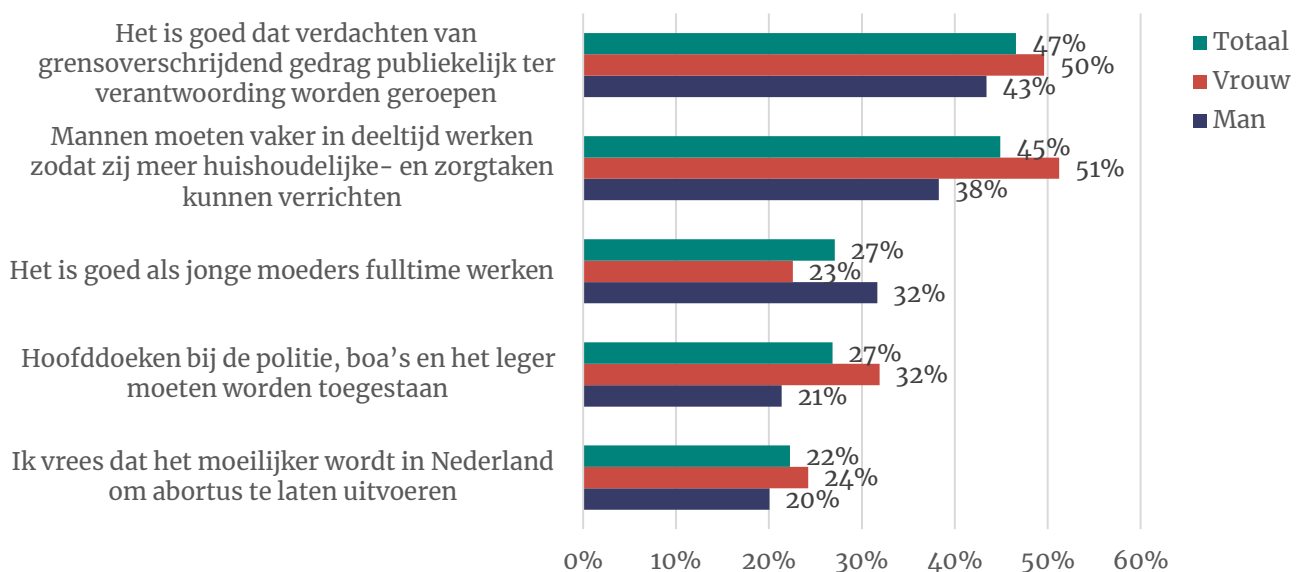
Bijna de helft (45%) van de Nederlanders vindt dat mannen vaker in deeltijd moeten gaan werken zodat ze meer kunnen doen in het huishouden en voor de kinderen (slechts 14% is het ermee oneens). Van de vrouwen vindt 51 procent dat, maar onder mannen zelf is het slechts 38 procent en dit verschilt nauwelijks naar leeftijd. Of mannen nu jong of oud zijn, samenwonend of niet, niet meer dan rond de 40 procent is het hiermee eens. In hoofdstuk 1 zagen we dat maar 14 procent van de jonge mannen in deeltijd werkt en onder de groep daarna (35-49) is dat slechts 11 procent.

In hoofdstuk 1 zagen we dat van de jongste vrouwen 39 procent fulltime werkt en 26 procent van de 35-49-jarigen. Met de stelling 'Het is goed als jonge moeders fulltime werken' is 27 procent het eens en 31 procent het oneens (39% oordeelt neutraal, 3% weet het niet). Mannen zijn het hier vaker mee eens (32%) dan vrouwen (23%). Ook hier zien we weinig verschil naar leeftijd: jonge vrouwen (tot 35: 26%) en oudere vrouwen (65+: 27%) vinden dit iets vaker dan de middengroepen (19 en 20%). Jonge mannen (18-34: 38%) zijn het het vaakst eens met de stelling, 35+: rond de 30 procent.

De conclusie bij deze twee stellingen lijkt te zijn: er is wel potentie voor meer deeltijd onder mannen, maar er is geen potentie voor meer fulltime werk onder jonge vrouwen (met of nog zonder kinderen).

Figuur 8.1: kunt u aangeven in hoeverre u het eens of oneens bent met de volgende stellingen?

Basis: gehele steekproef (n=2.146)



8.2 Ruim een op drie mannen: feminisme is doorgeslagen

Voor de stellingen die – vanuit feministisch perspectief – negatief geformuleerd zijn, zien we soms substantiële steun, soms weinig steun.

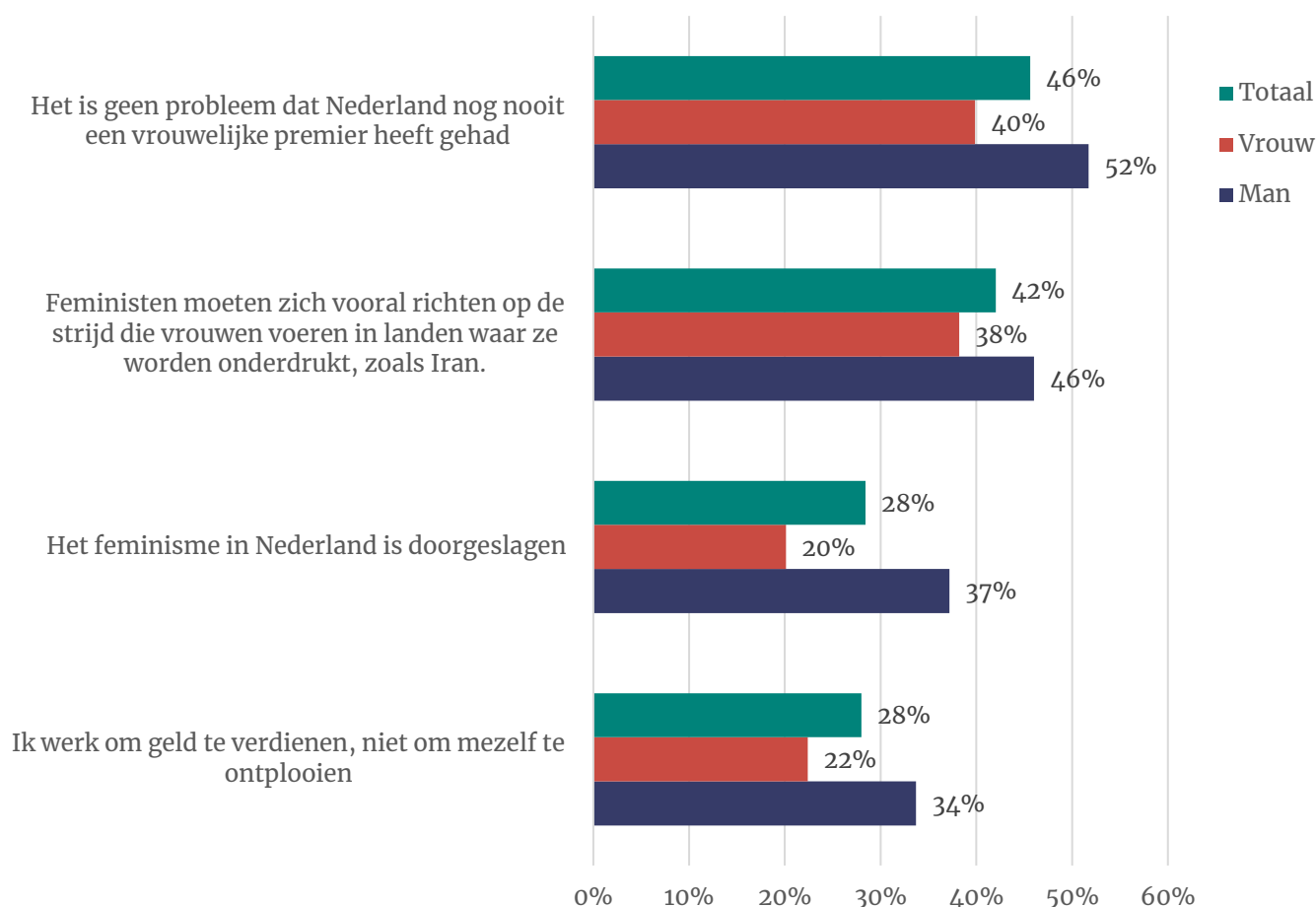
Ruim een kwart van de Nederlanders (28%) vindt dat het feminisme is doorgeslagen. Onder de mannen is dat zelfs 37 procent (23% is het ermee oneens, 30% is neutraal, 9% weet het niet). Van de mannen van 35-49 jaar is bijna de helft (47%) het hiermee eens, onder jongere mannen is dat 42 procent. Van de mannen van 35-49 die samenwonen met een vrouw is dat maar liefst 51 procent.

Van de vrouwen vindt 20 procent dat het feminisme is doorgeslagen, een derde (34%) is het er niet mee eens. Deze mening vinden we vooral onder de jongste vrouwen (tot 35 jaar: 44% oneens).

Bijna de helft (46%) van de Nederlanders vindt het ‘geen probleem dat Nederland nog nooit een vrouwelijke premier heeft gehad’ (24% is het er niet mee eens, 27% antwoordt neutraal, 4% weet het niet). Vrouwen vinden het vaker een probleem (40% mee eens, 29% mee oneens), maar alleen onder jongere vrouwen is een groter deel het hiermee oneens dan eens (tot 35 jaar: 40% oneens, 31% eens).

Figuur 8.2: kunt u aangeven in hoeverre u het eens of oneens bent met de volgende stellingen?

Basis: gehele steekproef (n=2.146)



Feminisme vooral een internationale strijd tegen onderdrukking?

Vier op tien Nederlanders zijn het eens met de stelling ‘Feministen moeten zich vooral richten op de strijd die vrouwen voeren in landen waar ze worden onderdrukt, zoals Iran.’

Het zijn vooral mannen (46% mee eens – vooral oudere mannen: 65+, 56%) en lager opgeleiden (52%) die dit vinden, dan vrouwen (38%) en hoger opgeleiden (34%), waarmee de indruk gewekt wordt dat degenen die dit vinden (groepen die minder op hebben met de vrouwenstrijd), vinden dat de feministische strijd in Nederland minder nodig is en de aandacht verlegd dient te worden naar landen waar dat meer nodig is.

Jonge vrouwen (18-34) zijn het hier het minst mee eens (29% eens, 32% neutraal, 33% oneens).

Werken voor het geld of voor ontplooiing?

Een verklaring voor minder werkende vrouwen zou kunnen zitten in het fenomeen ‘*quiet quitting*’, jonge mensen die niet (te veel) willen werken om zich te ontplooien³.

In dit onderzoek zien we daarvoor weinig bewijs, de aandelen die het eens zijn met de stelling ‘Ik werk om geld te verdienen, niet om mezelf te ontplooien’ zijn niet al te groot: 22 procent van de vrouwen en 34 procent van de mannen. Mensen met een lagere opleiding of middelbare opleiding en lager of modaal inkomen onderschrijven deze stelling iets vaker, mensen met een hogere opleiding (20% eens, 52% oneens) of hoger inkomen (ruim 50% oneens) vaker niet. Ook naar leeftijd zijn weinig verschillen. Jongvolwassenen zeggen net zo vaak (30%) te werken om geld te verdienen en niet om te ontplooien als andere leeftijdsgroepen.

³ <https://www.ad.nl/werk/quiet-quitting-is-eeen-gezonde-reactie-op-werk-dat-ons-voortdurend-overvraagt~ade4612d/>

8.3 Rolverdeling: mannen en vrouwen houden vast aan het traditionele

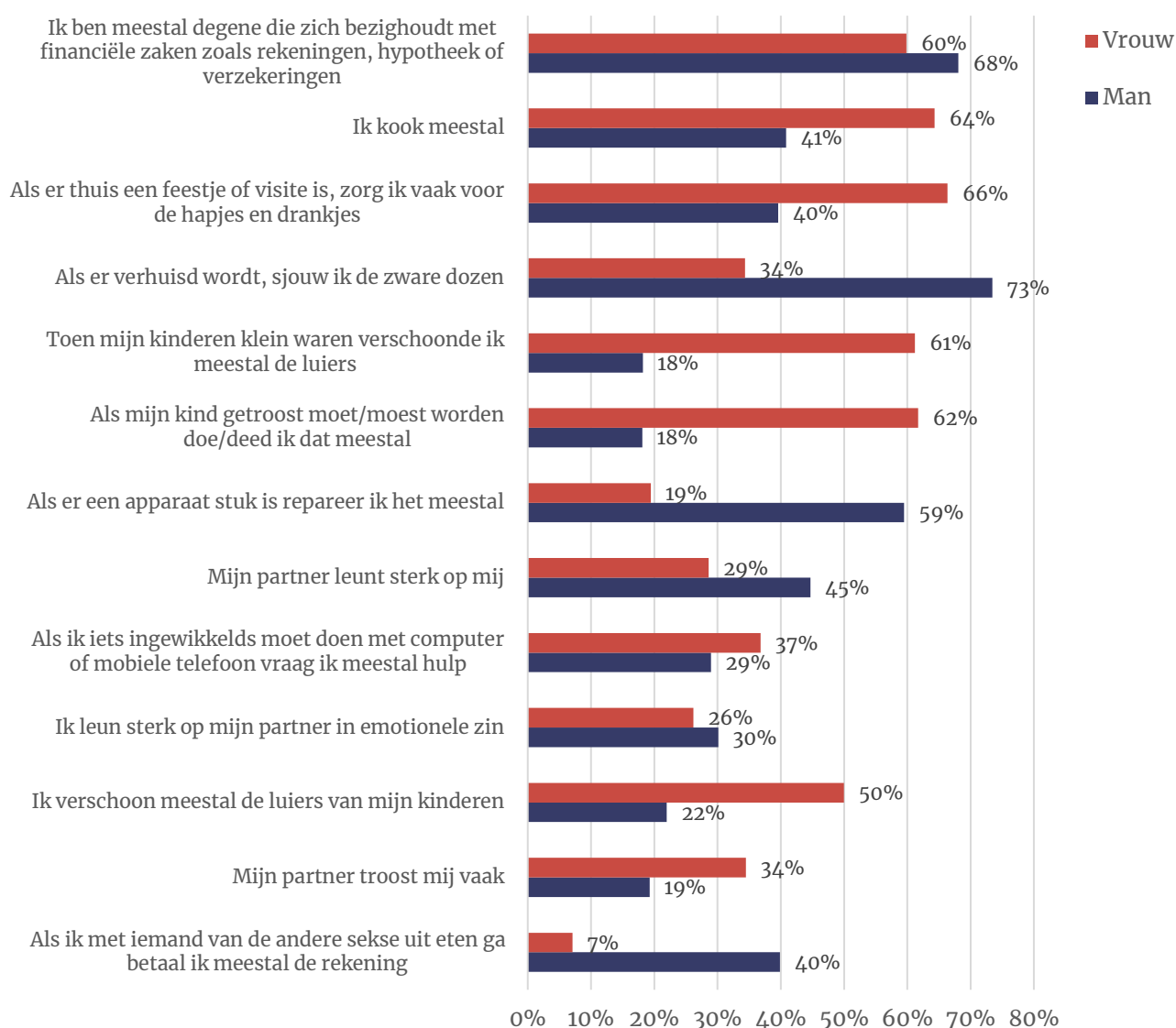
Eerder zagen we al dat mannen en vrouwen in Nederland er in de verdeling van buiten- en binnenshuis werk een vrij traditionele taakverdeling op na houden, dat geldt ook voor andere activiteiten.

Mannen betalen meestal de rekening als ze met een vrouw uit eten gaan (40%), sjouwen met de dozen als er verhuisd moet worden (73%) en repareren de apparaten als ze stuk zijn (59%).

Vrouwen zeggen meestal te koken (64%), zorgen voor de hapjes als er visite is (66%), verschonen de luiers van de kinderen als ze baby zijn (61%) en troosten diezelfde kinderen als ze iets ouder zijn (62%). Deze twee laatste zaken – de intiemere zorg voor de kinderen – doen mannen opvallend veel minder. Met de nieuwe generatie vaders en moeders lijkt dit iets meer naar elkaar toe te groeien (zie tabel hierna), maar de verschillen blijven groot.

Figuur 8.3: kunt u aangeven in hoeverre u het eens of oneens bent met de volgende stellingen?

Basis: gehele steekproef (n=2.146)



Bijna de helft van de mannen (45%) vindt dat de partner erg op ze leunt, maar van de vrouwen zegt slechts 26 procent dat ze emotioneel sterk op de partner leunt. Wel zeggen vrouwen vaker dan mannen dat de partner ze vaak troost.

8.4 Rolverdeling verschilt naar leeftijd

Hiervoor zagen we dat de rolverdeling in huishoudens met mannen en vrouwen vaak nog (zeer) traditioneel zijn. Toch lijkt het erop dat dat vroeger nog sterker het geval was en er enige ‘verbetering’ in zit .

Zo zien we dat slechts een derde (34%) van de vrouwen meesjouwt bij een verhuizing, maar jongere vrouwen doen dat wel meer dan oudere vrouwen.

Mannen van 18-34 jaar koken bijna even vaak als vrouwen in die leeftijd, terwijl oudere mannen veel minder vaak ‘meestal koken’. Jonge mannen zorgen ook vaker voor hapjes en drankjes als er een feestje is.

Bij de zorg voor de kinderen beginnen jonge mannen iets meer op hun vrouwen te lijken. Een derde zegt meestal de luiers te verschonen, de helft antwoordt neutraal wat er op duidt dat ze het ongeveer even vaak doen. Iets vergelijkbaars geldt voor het troosten van de kinderen: van de jonge mannen zegt slechts 20 procent dat meestal te doen, maar liefst 77 procent kiest neutraal, bijna niemand (3%) ‘oneens’.

Ook op het emotionele vlak lijken jonge mannen en vrouwen meer naar elkaar toe te groeien. Van de mannen onder de 35 zegt 30 procent dat hun partner ze vaak troost, dit is 13 en 16 procent onder de oudere mannen. Jonge mannen (46%) zeggen zelfs nog iets vaker dan jonge vrouwen (41%) dat ze in emotionele zin sterk op de partner leunen. Het omgekeerde (partner leunt sterk op mij) is onder jonge mannen (62%) ook vaker het geval dan onder jonge vrouwen (34%).

Tabel 8.1: kunt u aangeven in hoeverre u het eens of oneens bent met de volgende stellingen? In %
Basis: gehele steekproef (n=2.146)

| | VROUW | | | | MAN | | | |
|---|-------|-------|-------|-----|-------|-------|-------|-----|
| | 18-34 | 35-49 | 50-64 | 65+ | 18-34 | 35-49 | 50-64 | 65+ |
| Als ik met iemand van de andere sekse uit eten ga betaal ik meestal de rekening | 6 | 6 | 6 | 9 | 37 | 39 | 36 | 44 |
| Als er verhuisd wordt, sjouw ik de zware dozen | 47 | 53 | 30 | 12 | 76 | 79 | 73 | 73 |
| Als er thuis een feestje of visite is, zorg ik vaak voor de hapjes en drankjes | 72 | 66 | 62 | 68 | 45 | 51 | 39 | 24 |
| Ik kook meestal | 53 | 64 | 65 | 72 | 49 | 50 | 42 | 26 |
| Ik ben meestal degene die zich bezighoudt met financiële zaken zoals rekeningen, hypotheek of verzekeringen | 60 | 59 | 61 | 60 | 68 | 72 | 66 | 71 |
| Als er een apparaat stuk is repareer ik het meestal | 21 | 25 | 21 | 13 | 58 | 61 | 62 | 64 |
| Als ik iets ingewikkelds moet doen met computer of mobiele telefoon vraag ik meestal hulp | 19 | 30 | 42 | 52 | 14 | 20 | 32 | 47 |
| Toen mijn kinderen klein waren verschoonde ik meestal de luiers (indien uitwonende kinderen) | 42 | 58 | 55 | 72 | 31 | 19 | 16 | 9 |
| Ik verschoon(de) meestal de luiers van mijn kinderen (indien kinderen) | 40 | 55 | 45 | | 32 | 23 | 9 | |
| (Indien kinderen) Als mijn kind getroost moet/moest worden doe/deed ik dat meestal | 50 | 67 | 58 | 61 | 20 | 19 | 14 | 14 |
| (Indien partner) Mijn partner troost mij vaak | 53 | 43 | 21 | 22 | 30 | 18 | 13 | 16 |



| | | | | | | | | |
|--|----|----|----|----|----|----|----|----|
| (Indien partner) Ik leun sterk op mijn partner in emotionele zin | 41 | 32 | 16 | 15 | 46 | 32 | 26 | 21 |
| (Indien partner) Mijn partner leunt sterk op mij | 34 | 32 | 22 | 22 | 62 | 46 | 37 | 35 |



9 Feminisme

9.1 Kwart voelt zich feminist...

Een kwart (26%) van de Nederlanders voelt zichzelf in enige mate feminist. Onder vrouwen betreft dit een derde (34%), onder mannen 18 procent.

Jonge (18-34 jaar: 45%) en oudere vrouwen (65-plus: 36%) voelen zich vaker feminist dan de leeftijdsgroepen hiertussen (35-49: 27% & 50-64: 30%).

Tabel 9.1: voelt u zichzelf een feminist?

Basis: gehele steekproef (n=2.146).

| | Totaal | Mannen | Vrouwen |
|----------------|--------|--------|---------|
| In sterke mate | 5% | 4% | 6% |
| Enigszins | 21% | 14% | 28% |
| Niet zo | 29% | 23% | 35% |
| Helemaal niet | 34% | 46% | 22% |
| Weet ik niet | 10% | 13% | 7% |

9.2 ...nog minder noemen zich zo

De helft van degenen die zichzelf feminist voelen noemt zich ook (soms) zo. In totaal dus een achtste van de bevolking. Voor de vrouwen geldt dit ook voor de helft. Een op zes vrouwen noemt zich dus feminist.

9.3 Feminisme meestal niet uitgedragen

De helft van de Nederlanders die zichzelf feminist voelen doen niets om dat uit te dragen. De meest gekozen manier om feminisme wel uit te dragen zijn erover praten (31%), erover lezen (25%) en publiekelijk een mening uiten op bijvoorbeeld social media (16%).

9.4 Term feminisme heeft vaak negatieve connotatie

We vroegen aan alle respondenten waar zij aan denken bij het woord feminist. Voor velen heeft het te maken met activisme. Sommigen zien dit als iets positiefs. Zo zegt een man: "activist voor gelijke rechten en gelijke waardering voor vrouwen, en aanvechten van de door mannen bepaalde status quo." Ook wordt vaak naar de feministische geschiedenis verwezen. Te denken valt aan de jaren '70, de Dolle Mina's, de feministische golven en diverse vaandeldragers zoals Hedy d'Ancona of Aletta Jacobs.

Voor andere mensen heeft de term echter een negatieve betekenis. Velen (vooral mannen, maar ook vrouwen) vinden feministen extremistisch, drammerig en boos. Een vrouw omschrijft het als volgt: "Vrouw die opkomt voor de rechten van de vrouw en gelijkheid, heeft naar mijn idee helaas wel een wat negatieve uitstraling. Te fanatiek?"



10 Niet-heteroseksuele stellen

Omdat we met dit onderzoek wilden analyseren hoe het is gesteld met de man-vrouwverhoudingen in Nederland hebben we ons vooralsnog voornamelijk gefocust op heteroseksuele stellen. In dit hoofdstuk bieden we enig inzicht in hoe niet-heteroseksuele stellen dit doen.

In de vragenlijst hebben we niet gevraagd naar seksuele voorkeur. Wel hebben we gevraagd naar of mensen een relatie hebben, of ze daarmee samenwonen en van welk geslacht dit persoon is. De respondenten die in dit hoofdstuk als homoseksueel zijn aangegeven zijn daarom mensen waarvan wij weten dat ze samenwonen met iemand van hetzelfde geslacht waar zij een relatie mee hebben. Vanwege het lage aantal waarnemingen (n homoseksuele mannen = 52, n lesbische vrouwen = 36) zijn de uitkomsten indicatief.

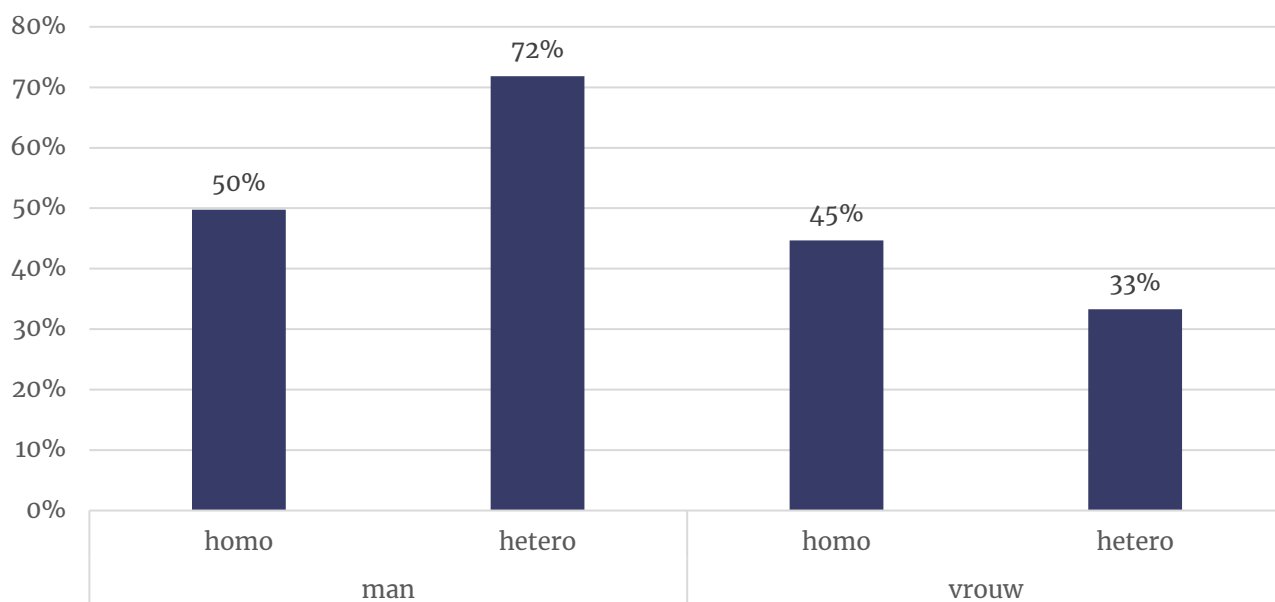
10.1 Homostellen verdelen betaald werk gelijkmatiger

Figuur 10.1 illustreert dat homoseksuele stellen het betaalde werk doorgaans gelijkmatiger verdelen. De helft van de homoseksuele mannen (50%) en iets minder dan de helft van de homoseksuele vrouwen (45%) geeft aan meer te werken dan hun partner. Bij heteroseksuele stellen is het meestal zo dat de man meer werkt.

Het percentage van 33 procent bij heteroseksuele vrouwen is bovendien enigszins misleidend omdat dit relatief vaak vrouwen betreft met gepensioneerde mannen.

Figuur 10.1: percentage dat meer werkt dan partner.

Naar geslacht en seksuele voorkeur.

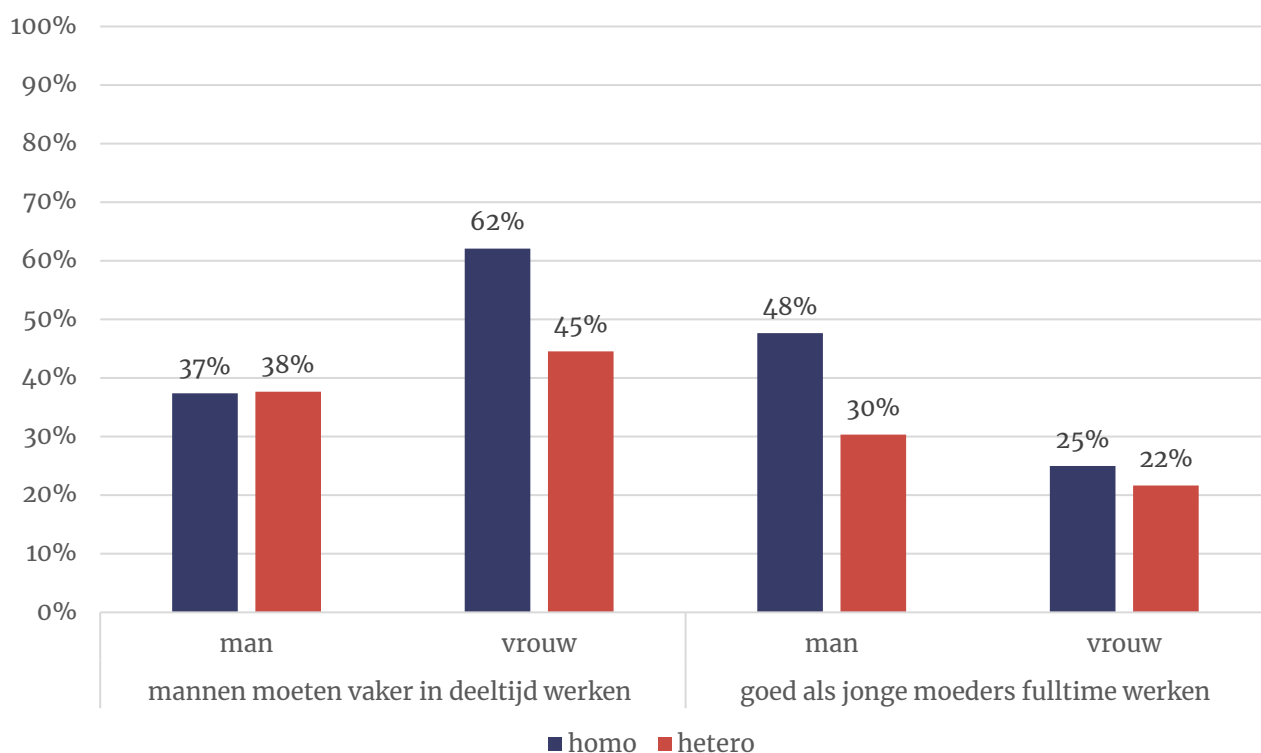


10.2 Houding t.o.v. werkverdeling

Onderstaande figuur illustreert een interessant fenomeen. We zien dat homoseksuele mannen en vrouwen vaker een 'geëmancipeerd' standpunt innemen als het niet hun eigen sekse betreft. Zo vinden lesbische vrouwen relatief vaak (62%) dat mannen vaker in deeltijd moeten werken. Homoseksuele mannen vinden dit net zo vaak als heteroseksuele mannen. Andersom vinden homoseksuele mannen het vaker goed als jonge moeders fulltime werken dan heteromannen (48 om 30%), terwijl er geen verschil tussen lesbische en heterovrouwen is waar te nemen.

Figuur 10.2: het is goed als jonge moeders fulltime werken/Mannen moeten vaker in deeltijd werken zodat zij meer huishoudelijke- en zorgtaken kunnen verrichten

Basis: Nederlanders die samenwonen met partner (n=1.372)

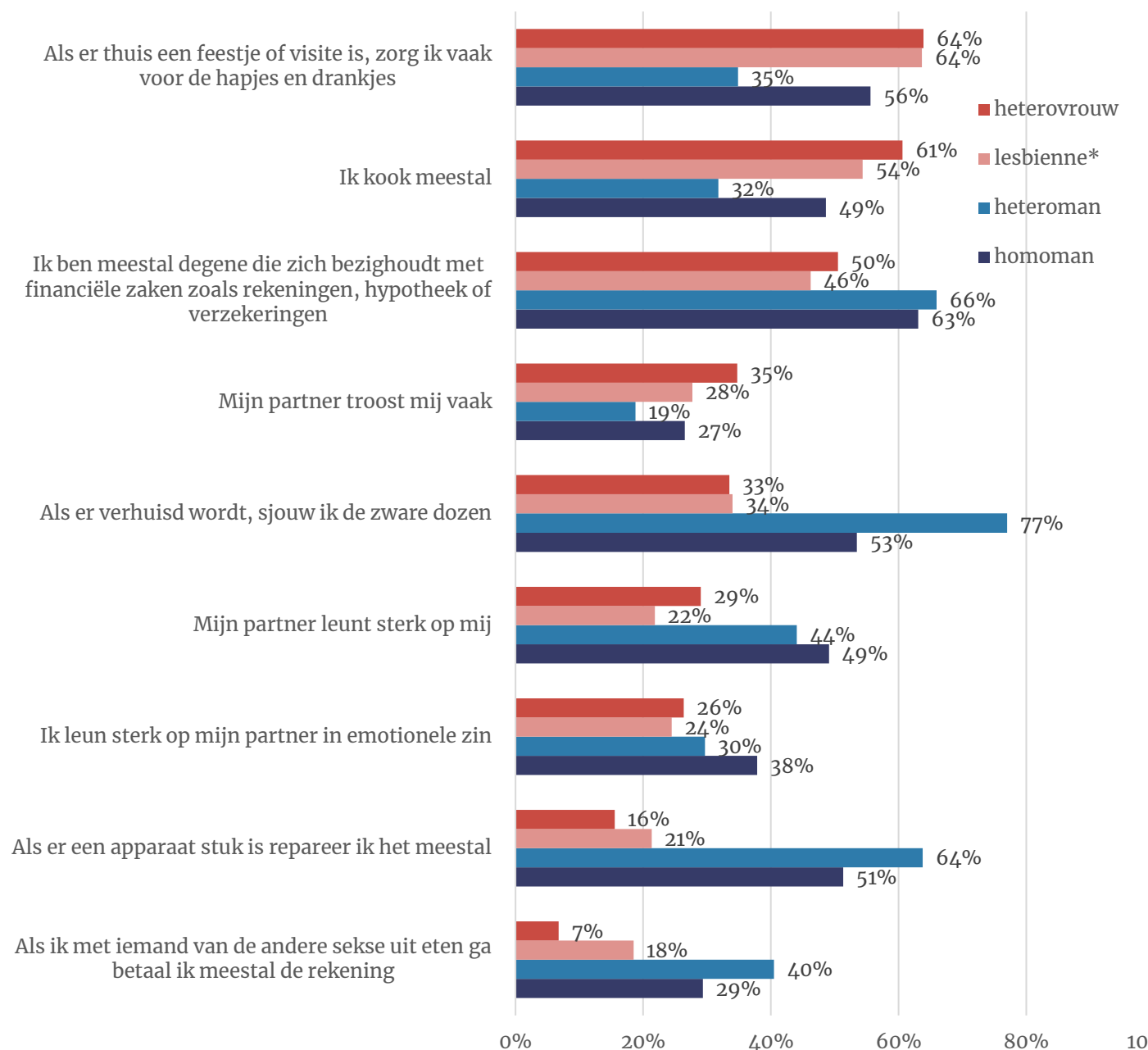


10.3 Niet-hetero's vullen traditionele rolpatronen vaak anders in

Als we kijken naar de stellingen omtrent traditionele rolpatronen zien we dat niet-heteroseksuele stellen dit vaak net anders invullen. Opvallend is dat we dit vaker zijn bij mannen dan bij vrouwen. Zo zorgen homoseksuele mannen veel vaker voor hapjes en drankjes bij een feestje, koken ze vaker en sjouwen en repareren ze minder dan heteromannen.

Figuur 10.3: kunt u aangeven in hoeverre u het eens of oneens bent met de volgende stellingen?
Laten zien: (helemaal) mee eens.

Basis: Nederlanders die samenwonen met partner (n=1.372)



Contactgegevens

I&O Research Enschede

Zuiderval 70

Postbus 563

7500 AN Enschede

053 - 200 52 00

KVK-nummer 08198802

info@ioresearch.nl

www.ioresearch.nl

I&O Research Amsterdam

Piet Heinkade 55

1019 GM Amsterdam

020 - 308 48 00

info@ioresearch.nl

www.ioresearch.nl